

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Ἀριθ. 11.

Σάββατον 7/19 Ὀκτωβρίου 1878.

Τιμὴ 3 χαρτόγρασα.

Κωνσταντινούπολις, 6/18 Ὀκτωβρίου.

Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ'.

Χηρεύσαντος ὡς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Β' τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ τοποτηρητοῦ μετὰ τεσσαρακοθημερίαν ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν τοῦ νέου πατριάρχου. Τὸ ἔργον τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως περατοῦται ἐν δυοῖς συνεδριάσεσιν, ὧν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἀνοίγονται τὰ ψηφοδέλτια τῶν ἀρχιερέων καὶ συντάσσεται ὁ ἐπιστελλόμενος εἰς τὴν Πύλην κατάλογος τῶν ὑποψηφίων, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τρεῖς, ἐξ ὧν οἱ ἀρχιερεῖς ἐκλέγουσιν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τὸν πατριάρχην.

Ἡ πρώτη συνεδρίασις τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως ἐγένετο τῇ παρασκευῇ 29/11 Ὀκτωβρίου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἀγ. Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου. Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο περὶ μεσημβρίαν διὰ προσλαλιᾶς τοῦ προεδρεύοντος, προτρέψαντος τοὺς ἐκλογεῖς, ὅπως μετ' ἐξαιρετικῆς μερίμνης φροντίσῃσι περὶ τῆς ἐκλογῆς πατριάρχου ἐν τοῖς χαλεποῖς τούτοις καιροῖς. Ἐκ τῶν προσκληθέντων ἐκλογέων παρήσαν 66, ἐξ ὧν 12 ἀρχιερεῖς καὶ 54 λαϊκοί.

ἤρξατο ἀκολούθως ἡ ἀποσφράγισις τῶν ἀρχιερατικῶν ψηφοδελτίων. Ἐξ 78 ἀρχιερέων, οἵτινες προσεκλήθησαν ν' ἀποστείλωσι ψηφοδέλτια, ἀπέστειλαν πικαῦτα μέχρι τῆς ῥηθείσης ἡμέρας 64 ἀρχιερεῖς. Ἀνοηγόντων τῶν ψηφοδελτίων τούτων ἀνεδεύθησαν ὑποψήφιοι διὰ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον οἱ ἐπόμενοι ἱεράρχαι.

Κυζίκου Νικόδημος	διὰ ψήφῳν	19
Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ	»	17
Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος	»	11

Ἀμασειᾶς Σωφρόνιος	διὰ ψήφῳν	4
Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος	»	3
Γρηγόριος ὁ Σ'	»	2
Ἡρακλείας Ἰωαννίκιος	»	2
Ἰωαννίνων Σωφρόνιος	»	2
Σεβέρων Γρηγόριος	»	2
Πρόφην Ἀλεξανδρείας Καλλίνικος	»	1
Προύσης Νικόδημος	»	1

Εἶτα κατὰ τὸ Σ' ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκλογῆς πατριάρχου κανονισμοῦ προετάθησαν ὡς προσθετέοι εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑποψηφίων ὁ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος ὑπὸ τοῦ κυρίου Κ. Καλλιᾶδου, παρὰ πλείστων ἄλλων μελῶν ὑποστηριχθέντος, ὁ Ἄρτης Σεραφεῖμ ὑπὸ τοῦ κ. Φ. Φωτιάδου, ὁ πρόεδρος Διδυμοτείχου Μεθόδιος ὑπὸ τοῦ κ. Β. Σαρχακιώτου, ὁ Πελαγονείας Ματθαῖος ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ἀνθοπούλου.

Γενομένης ἐπὶ τούτων ψηφοφορίας παρὰ τῶν παρόντων κληρικῶν μελῶν, ἐγένετο δεκτὸς ὁ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος, λαβὼν δέκα λευκὰς ψήφους καὶ δύο μελαίνας καὶ ὁ Ἄρτης Σεραφεῖμ, λαβὼν 11 λευκὰς καὶ 1 μελαίαν. Ὁ πρόεδρος Διδυμοτείχου δὲν ἐψηφοφορήθη, ἀπεσύραντος κατ' αἰτησιν αὐτοῦ τοῦ κ. Β. Σαρχακιώτη τὴν περὶ αὐτοῦ πρότασιν, ὁ δὲ Πελαγονείας Ματθαῖος ἔλαβε δύο μόνον λευκὰς καὶ δέκα μελαίνας ψήφους. Οὕτω συνεπληρώθη ὁ κατάλογος τῶν ἐκλεξιμῶν καὶ ἐπεδόθη εἰς τὸ ἀρμόδιον γραφεῖον, ὅπου μεταφρασθεὶς τουριστὶ ἐπεστάλη ἀμέσως εἰς τὴν Ἰψήλην Πύλην, ἔχουσαν κατὰ τὸ Η' ἄρθρον τῶν κανονισμῶν τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαίρεσεως καὶ ὀφείλουσα νὰ εἰδοποιῇ τὸ πατριαρχεῖον ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν διὰ τεσπερὲ, ὥστε νὰ ἐνεργηθῇ ἐκλογὴ ἐπὶ τῶν λοιπῶν.

Προκύψαντος μετὰ ταῦτα τοῦ ζητήματος ὅτι ἡ συνέλευσις δικαιούται νὰ συστήσῃ εἰς τὸν μέλλοντα πατριάρχην τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸν νόμον, οὗ τὴν ἀήτησιν ἐπέτρεψε μία προηγουμένη ἐκλογικὴ συνέλευ-

σις, ἐγένετο μετὰ συζήτησιν ἀποδεκτή ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας ἡ ἐπομένη πρότασις:

Ἡ συνέλευσις θεωροῦσα ὅτι ἡ τήρησις τῶν νόμων καὶ τῶν ὑφισταμένων κανονισμῶν συντελεῖ εἰς τὴν περιφρούρησιν τῶν δικαίων καὶ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, συνιστᾷ εἰς τὸν μέλλοντα πατριάρχην τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν κανονισμῶν κατὰ πάσας αὐτῶν τὰς διατάξεις, μέχρις οὗ τροποποιηθῶσιν ὑπὸ τῆς ὁσονού-πω συγκαλουμένης ἀναθεωρητικῆς ἐθνοσυνελεύσεως.

Μετὰ τοῦτο ἐλύθη ἡ συνεδρίασις περὶ ὧραν τρίτην μετὰ μεσημβρίαν.

Ἐπιστραφέντος τοῦ καταλόγου ἀνευ ἐξαιρέσεως παρὰ τῆς Πύλης, εὐθὺς τὴν ἐπιούσαν συνεκλήθη τῇ τετάρτῃ 4/16 ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις εἰς δευτέραν συνεδρίασιν καθ' ἣν παρήσαν 69 μέλη, ὧν 12 κληρικὰ καὶ 57 λαϊκὰ. Τῆς συνεδριάσεως ἀρξάμενης περὶ μεσημβρίαν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν, τὴν προσλαλιὰν τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ τινος συζητήσεως περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς προετιμήθη τὸ διὰ ψηφοδελτίων σύστημα. Τῆς δὲ διαλογῆς τῶν ψήφων γενομένης, ἔτυχον τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας δύο μόνοι οἱ ἄγιοι Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ, λαβῶν ψήφους 60, καὶ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος, λαβῶν ψήφους 44. Ἐπὶ τούτῳ ἐδέησε νὰ γείνη ἐπανάληψις τῆς ἐκλογῆς ἐπὶ τοῦ τρίτου, ἔτυχε δὲ τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας ὁ Ἄρτης Σεραφεῖμ.

Τῶν τριῶν ὑποψηφίων ἀναδειχθέντων οὕτως ὑπὸ τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, οἱ ἄγιοι ἀρχιερεῖς, συνοδόμενοι ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως κατήλθον περὶ ὧραν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν, εἰς τὸν ἀνοικθεισῶν τῶν πυλῶν τῶν πατριαρχείων συνέβρεσε μέγα πλῆθος λαοῦ ἀναμένον ν' ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλεγχομένου πατριάρχου. Μετὰ τὴν συνήθη θρησκευτικὴν τελετὴν καὶ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὁ ἐκ τῶν ἀνωτάτων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων κ. Γεώργιος Δημητριάδης ἀνέγνω τὴν πράξιν τῆς ἐκλογῆς καὶ ἔστη εἰς τὰς λέξεις ἀνεδείχθη πατριάρχης, ὅτε ἤρξατο ἡ διαλογὴ τῶν ψηφοδελτίων, ἐν οἷς ἐγγράφοντες ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀρχιερεῖς τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλεκτοῦ αὐτῶν ἔθηκαν αὐτὰ ἐν κάλπῃ. Ἐναγωνίως οἱ πάντες ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἕκαστος ἠρτίθει τὰς ψήφους, ὧν ἐτύχανε κατὰ σειράν καὶ ἀνευ διακοπῆς τὸ δημοφιλὲς ὄνομα τοῦ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ. Ὅτε δὲ καὶ ἡ ὀγδόη ψήφος ἐδόθη ὑπὲρ τούτου, παταγώδεις χειροκροτήσεις καὶ ζητωκραυγαὶ ἠκούσθησαν πανταχόθεν τοῦ ναοῦ ὑπὲρ

τοῦ νέου πατριάρχου, ὑπὲρ τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως καὶ ὑπὲρ τῆς ἱεράς Συνόδου, ἐδιπλασιάσθησαν δὲ, ὅτε ἀνηγγέλη ὅτι ἐξελέγη πεμφθῆναι ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἸΩΑΚΕΙΜ Ο Γ', τῶς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης.

Οἱ ἄγιοι ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως ἀνῆλθον καὶ αὐθις ἐν μέσῳ ἀνευφημιῶν καὶ ζητωκραυγῶν εἰς τὸ μέγα συνοδικὸν τῶν πατριαρχείων, ἐνθα ὑπέγραψαν καὶ ἐσφράγισαν τὸν περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ πατριάρχου ἀποστελλόμενον εἰς τὴν Πύλην μαζπατᾶν. Μετὰ δὲ τοῦτο λαβῶν τὸν λόγον ὁ κ. Δ. Πασπαλῆς προέτεινεν ὅπως ἡ συνέλευσις ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τε τὸν σεβασμιώτατον ἅγιον Ἐφέσου, τοποτηρητὴν τοῦ οἰκουμηνικοῦ θρόνου, καὶ πρὸς τὴν ἱεράν Σύνοδον διὰ τὴν ἀμερόληπτον διεξαγωγὴν τῶν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ πατριάρχου. Τὴν πρότασιν τοῦ κ. Δ. Πασπαλῆ προθυμότερα ἀποδεκτὴν γενομένην ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως, ἐκάστου ἐκφράσαντος μόνον τὴν λύπην αὐτοῦ ὅτι προελήθη εἰς τοῦτο, ἀνέπτυσεν ὁ ἀντιπρόσωπος Καισαρείας κ. Κ. Βαϊάνης, εἰπὼν ὅτι θερμαὶ παρὰ πάντων εὐχαρισταὶ ὀφείλονται εἰς τὸν σεβασμιώτατον τοποτηρητὴν ἅγιον Ἐφέσου, ὅστις τοσοῦτον νομοταγῶς καὶ ἀκαμάτως διηύθυνε τὰ τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου κατὰ τὸ διάστημα τῆς τοποτηρητείας αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀσθενείας Ἰωακείμ τοῦ Β' μέχρι τοῦ νῦν, καὶ ἀμερόληπτως ἅμα καὶ συνετῶς διηύθυνε τὰς ἐργασίας τῆς παρουσίας ἐκλογικῆς συνελεύσεως· θερμαὶ δ' ἐπίσης εὐχαρισταὶ ὀφείλονται εἰς τὴν ἱεράν Σύνοδον, ἣτις ἀπέδειξεν ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐκλογῆς διὰ τῆς ψήφου αὐτῆς ὅτι κληρὸς καὶ λαὸς ἐν ἐσμέν καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐμπνευόμεθα αἰσθημάτων· ἡ δὲ ἀγαθὴ αὕτη σύμπνοια καὶ ὁμοφωνία αἴσιον καὶ εὐδαιμον προσιωκίεσθαι τὸ μέλλον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν καὶ τὸ Γένος.

Τὰς ἐκφράσεις ταύτας τῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τε τὸν σεβασμιώτατον τοποτηρητὴν καὶ πρὸς τὴν ἱεράν Σύνοδον παμφθῆναι ἀπέδειξάτο ἡ συνέλευσις.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ.

Γνωσταί εἰσιν αἱ φάσεις ἅς ἀπ' ἀρχῆς προσέλαβε τὸ κρητικὸν ζήτημα, καθὼς καὶ ὅτι ἐσχάτως ὁ Γαζὶ Ἀχμέτ Μουχτάρ πασσᾶς ἀπιστάλῃ ὡς ἐπίτροπος τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως ἵνα μετ' ἀπεσταλμένων τῆς γενικῆς τῶν Κρητῶν συνελεύσεως συσχεθῶσιν πρὸς ἐξέυρεσιν μέσου

συμβιβασμοῦ καὶ εἰρήνευσιν τῆς νήσου. Κατελθόντος εἰς Κρήτην τοῦ Μουχτάρ πασσᾶ, ἡ γενικὴ συνέλευσις τοῦ κρητικοῦ λαοῦ διώρισεν ἐπιτρόπους αὐτῆς οἵτινες ἦλθον εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου. Κατόπιν συνεδριάσεων ἐν αἷς διετυπώθησαν τὰ προκαταρκτικὰ τοῦ ὄλου ἔργου, οἱ ἐπίτροποι τοῦ κρητικοῦ λαοῦ ὑπέβαλον τὰς αἰτήσεις αὐτῶν, εἰς ταύτας δὲ ἀπήντησεν ὁ Ἀχμέτ Μουχτάρ πασσᾶς.

Τὰ ἐγγραφα ταῦτα χάριν τῆς ἱστορικῆς αὐτῶν σημασίας δημοσιεύομεν κατωτέρω, προστιθέντες ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας τηλεγραφικὰς ἐκ Κρήτης πληροφορίας ἐπῆλθε συνεννόησις.

Προτάσσομεν τῶν αἰτήσεων τὴν συνοδεύσασαν αὐτὰς ἐπιστολήν, ἔχουσαν οὕτω.

Χαλέπζ, τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1878.

Ἐξοχότατε.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλωμεν τῇ Ὑμ. Ἐξοχότητι κατάλογον τροποποιήσεων, αἵτινες κατὰ τὴν γνώμην τῆς γενικῆς συνελεύσεως πρέπει νὰ ἐπενεχθῶσιν εἰς τὸν Ὄργανικὸν κανονισμόν τῆς νήσου. Αἱ κυριώτεροι τῶν τροποποιήσεων τούτων καὶ ἰδίως ἡ α', β', καὶ γ' συζητήθησαν ἤδη καὶ διερωτήθησαν ἀρκούντως κατὰ τὰς παρελθούσας ἡμέρας. Ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης θέλει παρατηρήσει ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὴν ε', ἡ γενικὴ συνέλευσις ἀφίσταται τῆς ἀρχικῆς προτάσεώς της, τὸ νὰ ἀπαρτίζωνται καὶ τὰ διοικητικὰ συμβούλια ἐκ Μουσουλμάνων καὶ Χριστιανῶν ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, μόνον διότι ἡ πεποιθήσις ὅτι ἡ περὶ χριστιανοῦ διοικητοῦ πρότασις, ἣτις στενωτάτα συνδέεται μετὰ τῆς προηγουμένης, θέλει γίνεαι παραδεκτὴ.

Αἱ πλεῖσταί τῶν προτεινομένων τροποποιήσεων συνετάχθησαν καὶ ὑπεβλήθησαν τῇ Ὑψ. Πύλῃ ὑπὸ τῶν τακτικῶν συνελεύσεων τοῦ 1876 καὶ 1877. Ἐκ τῶν ἐπισυνημμένων δὲ καταλόγων συνωψίσθησαν αὐταὶ κατὰ τὰ κυριώτερα, παρελείφθησαν δὲ χάριν συντομίας λεπτομερεῖαι τινες, οἷον περὶ μισθοδοσίας τῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν συμβούλων, περὶ ἀρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας τῶν κεντρικῶν δημογεροντιῶν κτλ. τὰ ὅποια δύναται νὰ κανονισθῶσιν κατὰ τὰς τροποποιή-

σεις ἐκείνας. Ἐλπίζεται ὅτι ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰς αἰτήσεις ταύτας θέλει μᾶς ἀναγγελεῖ ταχεῖαν καὶ ὀριστικὴν ἀπόφασιν.

Ὑποσημειούμεθα εὐσεβάστως

Οἱ ἀντιπρόσωποι

τῆς γενικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως.

Ἰωαν. Σφακιανάκης. — Κωστῆς Μησοτάκης. — Α. Μιχαλιδάκης. — Χαρ. Ἀσκούτσης. — Λεων. Μαθιουδάκης. — Α. Γ. Σίφρακας. — Ζαχ. Θιακάκης. — Κυρ. Χατζιδάκης. — Ι. Κορταδάκης. — Γρηγ. Προηγουμένος. — Κωσταρὸς Βελουδάκης. — Σ. Σταυρίδης.

Αἱ αἰτήσεις μετὰ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου ἔχουσιν ὡς ἔπεται.

ΛΙΘΗΣΕΙΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ.

Ὁ Ὄργανικὸς κανονισμὸς συμπληρούμενος ὑπὸ τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων τροποποιήσεων, θὰ ἐφαρμοσθῇ καθ' ὅλοκληρίαν ἐν Κρήτῃ καὶ οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν θὰ ὑποστῇ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος.

Α'. Ὁ γενικὸς διοικητὴς νὰ διορίζηται παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης διὰ πενταετίαν καὶ ν' ἀνήκῃ εἰς τὴν φυλὴν καὶ τὸ θρησκεῖμα τῆς πλειονοψηφίας τῶν κατοίκων τῆς νήσου.

Α'. Ὁ γενικὸς διοικητὴς θὰ διορίζηται κατὰ τὸν Ὄργανικὸν κανονισμόν, ἀλλὰ θὰ διατηρῆται εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐπὶ πενταετίαν.

Β'. Ἡ γενικὴ συνέλευσις νὰ καταρτίζεται ὡς ἐξῆς. Ὅσαι τῶν ἐπαρχιῶν περιέχουσιν ἴσον περίπου πληθυσμὸν Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων, θὰ ἐκλέγωσιν ἀνὰ δύο ἀντιπροσώπους εἰς ἐκάστου θρησκεύματος εἰς ὅσας δὲ ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἐνὸς θρησκεύματος εἶναι ὑπέριτερος, θὰ ἐκλέγωσιν τρεῖς μὲν ἀντιπρόσωποι ἐκ τούτου, καὶ εἰς ἐκ τῶν ἐτέρου τέλος εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς περιέχουσας πληθυσμὸν καθ' ὅλοκληρίαν τοῦ αὐτοῦ θρησκεύματος καὶ οἱ τέσσαρες ἀντιπρόσωποι θὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸ θρησκεῖμα τοῦτο.

Β'. Ἡ γενικὴ συνέλευσις θὰ καταρτίζεται συμφώνως πρὸς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ ὑπάρχωσι 43 χριστιανοὶ καὶ 31 μουσουλμάνοι πληρεξούσιοι.

Γ'. Ἡ διάρκεια τῆς ἐ-

Γ'. Ἡ ἐτήσια σύνοδος

τησίας συνόδου τῆς γενικῆς συνελεύσεως νὰ ἦναι δέμημος, νὰ συνεδριάξῃ δὲ δημοσίᾳ. Ἡ γενικὴ συνέλευσις νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ προδῇ ἀμέσως εἰς συμπλήρωσιν τῆς νῦν ἐν ἰσχύϊ ὀθωμανικῆς νομοθεσίας, συντάττουσα συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιτοπίους ἀνάγκας τὴν ἑλλείπουσαν πολιτικὴν καὶ ποινικὴν δικονομίαν καὶ δημοτικὸν νόμον. Ἡ οὕτω συμπληρωθεῖσα διὰ τὴν Κρήτην νομοθεσία νὰ μὴ τροποιοῦνται, ἄλλως ἢ τῇ αἰτήσει τῆς γενικῆς συνελεύσεως καὶ ἀφοῦ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις δώσῃ περὶ τούτου ἄδειαν. Ὅσακις ὅμως καθαρῶς τοπικὰ ἀνάγκαι τὸ ἀπαιτήσωσιν, ἡ γενικὴ συνέλευσις νὰ δύναται τὰ ψηφίζῃ πρὸς θεράπευαν αὐτῶν νόμους ἀναγομένους εἰς τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, τὰ ἔργα τῆς δημοσίου ὠφελείας, τὸν σχηματισμὸν ταμείων διὰ δάνεια καὶ τὴν χορήγησιν εὐκολιῶν εἰς τὸ εἰσπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὴν γεωργίαν, κτλ.

Δ'. Νὰ διαιρεθῇ ἡ νῆσος εἰς προσήκοντα ἀριθμὸν δικαστικῶν περιφερειῶν, τῶν ὁποίων οἱ προϊστάμενοι θ' ἀνῆκωσιν εἰς τὸ θρησκευμα τῆς πλειονοψηφίας τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας των.

Ε'. Γὰ διοικητικὰ συμβούλια νὰ ἐκλέγονται καὶ ν' ἀπαρτίζωνται ὅπως καὶ πρότερον, ἀλλ' οἱ κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι δὲν θὰ

δος τῆς γενικῆς συνελεύσεως θὰ ἦναι ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν τεσσακονθήμερος. Ἄν ὅμως αἱ ἐργασίαι τὸ ἀπαιτήσωσιν, ἡ σύνοδος τοῦ παρελθόντος ἔτους δύναται νὰ παραταθῇ ἐπὶ δεκαήμερον. Αἱ συνεδριάσεις αὐτῆς θὰ γίνωνται δημοσίᾳ· θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀσχοληθῇ ἀμέσως πρὸς συμπλήρωσιν τῆς νῦν ἐν ἰσχύϊ ὀθωμανικῆς νομοθεσίας, συντάττουσα τὴν πολιτικὴν καὶ ποινικὴν δικονομίαν καὶ τὸν δημοτικὸν νόμον, οἷτινες ἑλλείπουσιν εἰσέτι καὶ τοὺς ὑποίους θὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἐγκρισίν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως. Ἡ Γ. Πύλη θέλει ἐπικυρώσει τοὺς νόμους, ἀρκεῖ νὰ μὴ προσβάλλωσι τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ὀθωμανικῆς νομοθεσίας. Ἐὰν κατόπιν δεήσει νὰ γίνωσι τροποποιήσεις πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀνεπαρκείας τῶν ἐν ἰσχύϊ διατάξεων, ἀπαιτούμεναι ὑπὸ ἀναγκῶν καθαρῶς τοπικοῦ συμφέροντος, ἡ γενικὴ συνέλευσις, τῇ προηγουμένῃ ἀδείᾳ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, θὰ δύναται πάντοτε νὰ υποβάλλῃ αὐτὰς εἰς τὴν ἐγκρισίν καὶ ἐπικύρωσιν αὐτῆς.

Δ'. Αἱ διοικητικὰ περιφέρειαι τῆς νήσου θὰ μείνωσιν ὡς καὶ πρότερον. Ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ (βαλῆ) καὶ τῶν διοικητῶν (μουτσαρίφ), οἷτινες θὰ διορίζωνται κατὰ τὸν ὀργανικὸν νόμον θὰ ὑπάρχωσι 5 ἑπαρχοὶ Ὀθωμανοὶ καὶ 8 Χριστιανοί.

Ε'. Παραδεκτὴ.

ἀποτελεῖσιν εἰς τὸ ἐξῆς μέρος αὐτῶν.

Σ'. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς. Ἡ ἀρμοδιότης καὶ ἡ δικαιοδοσία τῶν διαφόρων βαθμῶν δικαστηρίων καὶ τὰ προσόντα τῶν δικαστῶν νὰ ὁρισθῶσιν ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ ἐν τούτοις οἱ πρόεδροι τῶν πρωτοδικῶν, ὁ πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐφετείου, οἱ διορισθησόμενοι εἰσαγγελεῖς, ἀντεισταγγελεῖς καὶ ἀνακριταὶ πρέπει νὰ ἦναι κάτοχοι διπλώματος νομικοῦ, καὶ αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐφετείου νὰ ἦναι ἀνεκκλητικοί.

Ζ'. Νὰ ἀπλοποιηθῇ ἡ ὑπαλληλία, καταργουμένων τῶν θέσεων τῶν μουσαβίριδων καὶ μουαβίκων.

Η'. Ἡ γραφικὴ ὑπηρεσία νὰ ἐκτελεθῇ εἰς ἀφορέας τὰς γλώσσας· ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ Χριστιανοὶ λαλοῦσι μόνον τὴν ἑλληνικὴν καὶ ταύτην μόνον σχεδὸν ἐνοουῶσιν, αἱ συζητήσεις ἐν τῇ γενικῇ συνέλευσει, τοῖς συμβουλοῖς καὶ τοῖς δικαστηρίοις νὰ γίνωνται ἑλληνιστί καὶ δημοσίᾳ· διὰ τοῦτο πάντες οἱ ὑπάλληλοι πρέπει νὰ γνωρίζωσι καὶ νὰ λαλοῦσιν ἑλληνιστί.

Θ'. Ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι νὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν ἐντοπίων, ἢ πρὸ πολλοῦ ἐγκατεστημένων ἐν τῇ νήσῳ.

Σ'. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία θὰ ἦναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητος τῆς ἐκτελεστικῆς. Ἐν ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ θὰ ὑπάρχῃ εἰς εἰρηνοδικεῖς τὰς ἐπαρχίας τῶν διοικητῶν θὰ συστήθῃ ἐν πρωτοδικεῖον (μετὰ τῆς τεμὴς) καὶ ἐν Ἡρακλείῳ ἐν ἐφετεῖον (διὰ τῆς τεμὴς). Οἱ πρόεδροι καὶ τὰ μέλη πάντων τούτων τῶν δικαστηρίων, συγκειμένων ἐξ ἡμισείας ἐκ Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων, οἱ εἰσαγγελεῖς καὶ ἀνακριταὶ δέον νὰ ἦναι ὑποὺ ἐφετείου νὰ ἦναι ἀνεκκλητικοί.

Ζ'. Ἡ διοικητικὴ ὑπηρεσία θὰ ἀπλοποιηθῇ, καταργουμένων τῶν θέσεων τῶν μουσαβίριδων καὶ μουαβίκων. Ὁ μουσαβίρις θὰ ἦναι Χριστιανὸς ἐὰν ὁ βαλῆς ἦναι Μουσουλμάνος, καὶ τὰνάκαλιν.

Η'. Παραδεκτὸν (Ἐκτὸς τῆς τελευταίας περιόδου, τῆς λεγούσης, ὅτι πάντες οἱ ὑπάλληλοι πρέπει νὰ ὁμιλοῦσιν ἑλληνιστί).

Θ'. Ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, πάντες οἱ ὑπάλληλοι θὰ διορίζωνται κατὰ τοὺς μέτροις σήμερον τηρουμένους κανόνας. Οἱ ἰθαγενεῖς ἐν τούτοις, οἱ ἔχοντες τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, θὰ προτιμῶνται.

Γ'. Ὁ τακτικὸς στρατός νὰ διαμενῇ εἰς τὰ παρὰ φρούρια, ἢ δὲ τῆς ἡμετέρας τῆς τάξεως καὶ ἡ ἀυτονομικὴ ὑπηρεσία νὰ ἀνατεθῇ εἰς σῶμα χωροφυλακῆς ἐξαρτώμενον ἀπὸ τῆς γενικῆς διοικήσεως, ἔχον ἴδιον ταμείον συντάξων καὶ συγκειμένων καθ' ἑαυτοὺς ἐντοπίων στρατιωτῶν καὶ ἀξιωματικῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν θρησκευμάτων, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου μόνουθεν σῶμα κατὰ τὸν πάσης ἄλλης στρατολογίας.

ΙΑ'. Πρὸς ἀνακούφισιν δὲ τῆς γεωργίας καὶ πρὸς εὐκολίαν καὶ οἰκονομίαν τοῦ δημοσίου ταμείου, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κακῶν, ἅτινα συνεπῆγεν ὁ μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει τρόπος τῆς εἰσπραξέως τῆς δεκάτης, νὰ εἰσπράττηται ὁ φόρος οὗτος εἰς τὰ τελωνεῖα δι' ἐπιβολῆς φόρου 10 τοῖς 0) ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων, ἅτινα νὰ εἰσπράττωνται εἰς νόμισμα ἀγορᾶν.

ΙΒ'. Νὰ εἰσαχθῇ ἡ δέουσα εἰς τὰς δαπάνας οἰκονομία. Ἡ διὰ τὸν τακτικὸν στρατὸν δαπάνη νὰ μὴ λογίζεται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς νήσου. Τὸ ἥμισυ δὲ βάρους τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν περισεύματων τῶν ἐσόδων νὰ δαπανᾶται εἰς

Θ'. Ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, πάντες οἱ ὑπάλληλοι θὰ διορίζωνται κατὰ τοὺς μέτροις σήμερον τηρουμένους κανόνας. Οἱ ἰθαγενεῖς ἐν τούτοις, οἱ ἔχοντες τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, θὰ προτιμῶνται.

Γ'. Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς τῆς νήσου Κρήτης, ἡ κυβέρνησις θὰ δέχεται, συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμὸν, τοὺς ἰθαγενεῖς Χριστιανούς καὶ Μουσουλμάνους, οἷτινες ἦθελον ζητῆσαι τοῦτο· καὶ ἐνόσω δὲν ἀποδειχθῇ τὸ ἀνεπαρκὲς αὐτῶν, δὲν θὰ γίνῃ προσφυγὴ εἰς τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ θέλουσιν ἐκλέγεσθαι εἰς τὸ προμηνημονεῦθεν σῶμα κατὰ τὸν ἰσχύοντα κανονισμὸν τῆς χωροφυλακῆς μὴ λαμβανόμενοι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' οἱ λοχαγοὶ καὶ συνταγματάρχαι θέλουσι διορίζεσθαι δι' αὐτοκρατορικῶν διατάξεως.

ΙΑ'. Ἡ γενικὴ συνέλευσις θὰ δύναται νὰ συζητῇ καὶ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως τὸν τρόπον φορολογίας παρουσιαζόντα, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν δεκάτην, πραγματικὰ πλεονεκτήματα διὰ τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμείον καὶ τὸν λαόν.

ΙΒ'. Νὰ γίνῃ προσπάθεια ἵνα εἰσαχθῇ ἡ ἀρμόζουσα οἰκονομία εἰς τὰς δαπάνας. Αἱ διὰ τὸν τακτικὸν στρατὸν δαπάναι δὲν θέλουσι λογίζεσθαι εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ βάρους τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς νήσου, τὰ δὲ τελωνεακὰ δικαιώματα, ὡς

ἐπιτόπια ἔργα δημοσίας ὠφελείας κατ' ἀπόρασιν τῆς συνελεύσεως. Ἡτις νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ συζητῇ τὸν ἀπολογισμὸν καὶ τὸν προϋπολογισμὸν ἐκάστου λογιστικοῦ ἔτους.

Γ'. Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς τῆς νήσου Κρήτης, ἡ κυβέρνησις θὰ δέχεται, συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμὸν, τοὺς ἰθαγενεῖς Χριστιανούς καὶ Μουσουλμάνους, οἷτινες ἦθελον ζητῆσαι τοῦτο· καὶ ἐνόσω δὲν ἀποδειχθῇ τὸ ἀνεπαρκὲς αὐτῶν, δὲν θὰ γίνῃ προσφυγὴ εἰς τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ θέλουσιν ἐκλέγεσθαι εἰς τὸ προμηνημονεῦθεν σῶμα κατὰ τὸν ἰσχύοντα κανονισμὸν τῆς χωροφυλακῆς μὴ λαμβανόμενοι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' οἱ λοχαγοὶ καὶ συνταγματάρχαι θέλουσι διορίζεσθαι δι' αὐτοκρατορικῶν διατάξεως.

ΙΓ'. Νὰ καταργηθῇ ἡ ἐν τῇ νήσῳ κυκλοφορία τοῦ χαρτονομίσματος, καὶ οἱ μισθοὶ τῶν ὑπαλλήλων ἐπομένως νὰ πληρώνωνται εἰς μεταλλικόν.

ΙΔ'. Ν' ἀπαγορευθῇ ὁ καθ' ἑμάδας εἰς τὴν νήσον ἀποικισμὸς μεταναστῶν.

ΙΕ'. Νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐν τῇ νήσῳ σύστασις φιλελευθέρων συλλόγων, τυπογραφείων καὶ ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων συμφώνως τοῖς κειμένοις νόμοις τοῦ κράτους.

ΙΣ'. Αἱ διατάξεις τοῦ

καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ ἄλατος, δὲν θέλουσι λογίζεσθαι εἰς τὸν προϋπολογισμὸν. Ἐπίσης δὲν θέλουσι λογίζεσθαι τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἐφκαρίου, τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε διηθύνοντο ὑπὸ τῆς τουρκικῆς διοικήσεως καὶ ἐλογίζοντο εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ βιλαετιοῦ, ἀλλὰ θέλουσι διαχειρίζεσθαι χωριστά. Ἀφαιρουμένων τῶν δαπανῶν τῆς τοπικῆς διοικήσεως, τὸ περίσσευμα τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος θέλει διανεμηθῆαι ἐξ ἡμισείας εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμείον, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ θέλει δαπανᾶσθαι εἰς ἔργα δημοσίου ὠφελείας, ὡς λόγου χάριν εἰς τὸν διοργανισμὸν τῶν φυλακῶν, εἰς τὴν ἔδρυσιν σχολείων, εἰς τὸν σχηματισμὸν πολιτικῶν νοσοκομείων, εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν, τῶν λιμένων κτλ. τὰ δὲ ἔργα ταῦτα θέλουσι συζητεῖσθαι, καὶ ψηφίζεσθαι ὑπὸ τῆς συνελεύσεως. Ἐν ἐκαστῇ συνόδῳ ἡ συνέλευσις θὰ ἔχῃ δικαίωμα νὰ ἐξετάξῃ ἐν αἱ εἰσπραξίαι καὶ αἱ δαπάναι ἐγένοντο κατὰ τὰς διατάξεις καὶ προβλέψεις τοῦ προϋπολογισμοῦ.

ΙΓ'. Παραδεκτὴ.

ΙΔ'. Ἡ μετανάστευσις εἰς τὴν νήσον Κρήτην εἶναι ἐλευθέρη· ἀλλ' ἡ κυβέρνησις δὲν θὰ λαμβάνῃ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἀποικισμοῦ.

ΙΕ'. Παραδεκτὴ.

ΙΣ'. Ἡ παρὰχώρησις,

Συντάγματος να μη εφαρμόζονται εν Κρήτη· όμως δε και οι νόμοι και ιραδδες, οι αντιβαίνοντες εις τον 'Οργανικόν κανονισμόν.

ή γενομένη δια του δευτέρου άρθρου, απορβεί εκ του Συντάγματος τα υπουργικά διατάγματα, τα οποια είναι τοιαύτης φύσεως ώστε να προσβάλλωσι την ανεξαρτησίαν των δικαστηρίων και άτινα αντίκεινται εις τους ισχύοντας νόμους και εις τον 'Οργανικόν νόμον, θα θεωρώνται ως μη υπάρχοντα.

1. Να χορηγηθῆ πλήρης και γενική άμνηστία και να μη ζητηθώσιν οι καθυστερούμενοι φόροι.

1. Γενική άμνηστία θέλει κηρυχθῆ. Οι καθυστερούμενοι φόροι υπό των γεωργών δεν θέλουσι ζητηθῆ, άλλ' οι ένοικιασταί και εισπράκτορες των δεκάτων, οι όφείλοντες εις το δημόσιον, θέλουσιν ύποχρεωθῆ να πληρώσωσι τα χρέη των.

2. Να έπιτραπῆ εις τους κατοίκους τῆς νήσου να έχωσι τα όπλα των, άπαγορεύεται όμως αυτοίς να περιφέρωνται μετ' αυτών άνευ άδείας τῆς άρχῆς.

2. Παραδεκτή.

3. Να εξευρεθῆ τρόπος τῆς όριστικῆς λύσεως του ζητήματος των χρεών, των πρό τῆς έπαναστάσεως του 1866, πρός εύκολίαν των απόρων όφειλετών.

3. Παραδεκτή.

4. Ο προσηλυτισμός άπαγορεύεται. Έκατος όμως είναι ελεύθερος να εκλέξη θρήσκευμα χωρίς να εξορίζεται δια τούτο, ούδὲ να αποβάλλη τα κληρονομικά του δικαιώματα. Η διάταξις αυτή να εφαρμοσθῆ και δια τους μέχρι τούδε άλλίζαντας θρήσκευμα.

4. Ο προσηλυτισμός θέλει άπαγορευθῆ. Έκατος είναι ελεύθερος να άσπασθῆ το θρήσκευμα, το όποσον προτιμᾷ· άλλά συμφώνως πρός το έν ισχύον μέτρον το γενομένον δεκτόν από τινων έτών, συνεπιείξ συνεννοήσεως με ταξῷ Μουσουλμάνων και Χριστιανών, δεν έπιτρέπεται εις τους άλλάζουσι στήνοντας να μένωσιν έν τῇ νήσῳ, ελεύθεροι μένοντες να μεταβώσιν όπου θέλουσιν.

5. Ν' αποδοθώσιν εις τους κυρίους των τα υπάρχοντα και δημευθέντα ή πωληθέντα δι' έ-

5. Αναφορικώς πρός την αίτησιν του ν' αποδοθώσιν τα δημευθέντα κτήματα, ή κυβέρνησις θα

παναστατικόν λόγον, και λάβῃ ύπ όψιν τὰς σχετινά έπιτραπῆ εις αυτούς και άπόντας να κερπώνται και διαθέτωσιν αυτά κατά βούλησιν.

6. Να έπικυρωθῆ ο κανονισμός των χριστιανικών όφραδικών Τραπεζών, ο ύποβληθείς εις την έγκρισιν τῆς Γ. Πύλης ύπό των πέντε χριστιανικών δημογεροντιών τῆς νήσου από του έτους 1870.

6. Παραδεκτή.

7. Να συστηθώσιν έν τῇ νήσῳ ύποθηκοφυλακεία και συμβολαιογραφεία, τα οποια εκτός των άλλων θέλουσι συντάττει και όλα τα ιδιοκτησίας έγγραφα εκτός των φεραγατίων.

7. Παραδεκτή.

Έν Χαλέπῳ, τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1878. Έν Χαλέπῳ, τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1878.

ΠΕΡΙ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ.

Α'.

Πρό πολλού ἤδη κατεδείχθη το άνεπαρκές τῆς χρονολογίας τῆς ιερᾶς Γραφῆς και δι' αυτούς έτι τους καθαρως ιστορικούς χρόνους. Κατά τα μέσα του παρελθόντος αιώνος, οτε αυτη έτηρείτο ως πρᾶγμα ιερόν, αι άθεμβαιοι εισέτι γνώσεις, οσαι ύπήρχον περί τῆς αιγυπτιακῆς ή άσσυριακῆς αρχαιότητος, διήγειρον κατ' αυτῆς τὰς μέλλον όριστικὰς δυσπιστίας.

Έκτοτε πᾶν πρός μελέτην των ανατολικών αρχαιοτήτων βῆμα ενίχυσε τὰς δυσπιστίας ταύτας. Η διαταρήσις των τφηνοειδών έπιγραφών τῆς Περσίας, των ιερογλυφικών τῆς Αιγύπτου κ.τ λ. κατεδειξαν πατιφανέστατα την αλήθειαν των τοσοϋτον άποκηρυχθέντων εθνικών ιστορικών.

Οι βασιλικοί του Μανέθωνος κατάλογοι, ον εθεώρουσαν πάντοτε ως ψευδοτερέα, άνευρέθησαν επί αναμφισθητήτων μνηείων. Από του 1846 ο κ. Lesueur έν υπομνήματι ύπό τῆς Γαλλικῆς Ακαδημίας βραβευθέντι, έπηνώρωσέν έν μέρος την αιγυπτιακήν χρονολογίαν και έθηκε την βασιλείαν του Μήνιος πεντεκαίδεκακιώνας πρό τῆς ύπό τῆς Γραφῆς όριζομένης δημιουργίας του κόσμου. Ο κ. Mariette κατέληξε μετά τὰς άιμομνημονεύτους; κούτου άνακαλύψεις εις προσεγγίζον σχεδόν σημεῖον αλήθείας. Έπικυρωθείσα ούτως ή

του Μανέθωνος αφήγησις έν τοσοϋτο σπουδαιοτάτω σημείῳ, εκτήσατο και επί των λοιπών αυτῆς μερών άνάλογον αξίαν, ήτις δέον να ληφθῆ σήμερα ύπ' όψιν.

Όταν άναφέρῃ περί προγενεστέρων του Μήνιος έποχών, περί των περιόδων των Νεγαώ, των Μᾶ, του Γώθιος, του Ώρου, του Σήθιος κτλ., δεν έπιτρέπεται ήμιν πλέον να θεωρώμεν τὰς μαρτυρίας αυτου, ως έπικυρωθῆ ο Πάπυρος του Ταυρίνου, ως καθαρὰς φαντασμαγορίας. Αί περίοδοι αυται, είναι αληθες, θα άνήγον ήμιας εις έποχήν τριακοντακισχίλιων έτών πρό τῆς ήμετέρας χρονολογίας.

Ακαταμάχητοι ύπῆρξαν άχρι του νυν αι άντιβήσεις ως τείνουσι να άσπασθώσιν άπέναντι τοσοϋτων μεγάλων αριθμῶν, ότινες προδήλως ύπερβαίνουσι το μέτρον. Αλλ' άρα γε στεροϋνται έπίσης και πάσης πιθανότητος, οσον τινες άρέσκονται πιστεύοντες και λέγοντες; Οϋτοι το καθ' ήμιας κρίνουσιν ύπό λίαν περιωρισμένην έποψιν. Φοβούνται λίαν μη λογισθώσιν ύπερβολικοί, και παρασύρονται ύπό τῆς επιδράσεως τῆς πρώτης παιδεύσεως.

Πρό εικοσαετίας τοιαύτη πνευμάτων τάσις εθεωρείτο εισέτι φυσικώτατα δικαιολογουμένη. Πέραν των καθαρως ιστορικών χρόνων, πᾶτα πραγματικότης εξηλείφето πρό των ήμετέρων ίχνῶν. Αλλά σήμερα όλως διαφέρει τούτο. Η άνακαλύψις τεταρτογενοϋς άνθρώπου άπεκαλυψεν ήμιν όλόκληρον άπέραντον παρελθόν, περί οϋ οϋδέν ή μήμηχ διαείσωσεν ήμιν. Σήμερα δε γινώσκωμεν σχεδόν τίς ή ταπεινή αρχή τῆς άνθρωπότητος και τίνας εδέησε να διελθῆ βραδείας φάσεις, οπως τύχη τῆς αναγκίας εις την άναγέννησιν τῆς ιστορίας άναπτύξεως. Οϋδέν των ουσιωδών στοιχείων τῆς μάλλον έντελοϋς βεβαιότητος διελθεν ήμιας έν τούτω. Τὰ όσα και τὰ εργαλεία τῆς λιθίνης έποχῆς εισιν άντάξιοι εξίσου, ειμή πλειότερον, μαρτυρες του μεμακρυσμένου τούτου παρελθόντος, ως αι έπιγραφαί εισι μαρτυρες των ιστορικών χρόνων.

Όταν λοιπόν εξ αυτῆς τῆς αρχῆς τῆς αιγυπτιακῆς ιστορίας άπαντώντες μνημεία συμπεπλεγμένης γραφῆς και προκεχωρηκυίας τέχνης καταδεικνύωμεν πάντα τὰ στοιχεία καλως καθηρητισμένου πολιτισμοϋ, δικαιούμεθα ειπεῖν ότι μακρὰ περίοδος νηπιότητος προηγήθη τῆς αρχῆς ταύτης. Αλλ' ή διάρκεια, ήν δίδωσι τῇ περιόδῳ ταύτῃ ο Μανέθων, δύναται τις ειπεῖν, είναι παραλόγος. Οϋδεις λαός ήδυνήθη να ζήση επί τοσοϋτο χωρὶς να καταλίπη βεβαιότατα ίχνη. Οϋδὲ το τέταρτον του χρόνου τούτου ήδυνήθη να διαθέση πρός άπόκτησιν πάντων των αναγκαίων εις την ιστορικὴν άνάπτυξιν στοιχείων.

Ό τοιαύτην γλώσσαν τηρῶν επιλανθάνεται βεβαίως των περί ήμιας άθρών επιτελουμένων γεγονότων. Παρὰ πολλοῖς λαοίς, και έν Εύρώπῃ έτι, βλέπομεν τὰ αυτὰ ἤθη, τὰ αυτὰ έθιμα, την χρῆσιν των αυτών πραγμάτων, διαιωνιζόμενα άνευ μεταβολῆς, άνευ προόδου. Καί σήμερα οι Μαυροι τῆς βορειοανατολικῆς Αφρικῆς διατηροϋσιν άνευ έλαχίστης μεταβολῆς εργαλεία, άπερ παρὰ των αρχαίων Αιγυπτίων παρέλαθον. Είναι άρα άνάγκη να υπομνήσωμεν τον προϊστορικόν άνθρωπον, όστις επί αναριθμήτους αιώνας την αυτην έτήρησε στοιχειώδη διδασκαλίαν; Αλλ' οϋδὲ το παράδειγμα των άνευ έπαφῆς μετά του ήμετέρου πολιτισμοϋ άγρίων να επικαλεσθώμεν δύναμεθα. Οι τῆς νήσου Ιάβας κάτοικοι, ότινες τοσοϋτον επιδεξιως και από τοσοϋτου χρόνου ύπό των Όλλανδών κυβερνώνται, διετέλεσαν κατά το πλείστον οι αυτοί, οι και πρό τῆς φαινόμενης ταύτης άφομοιώσεως. Τούτο παρατηρεῖ τις άμέσως άμα άπομακρυνθείς έστω και όλίγον από των κέντρων. Έν Σινικῇ ιδίᾳ άπαντῶσι πλείστα ἤθη και έθιμα αρχικῆς καταγωγῆς. Η κοινωνική των Σινῶν διοργάνωσις ζμεινεν ή αυτη, ούτως ειπεῖν, από των πρώτων χρόνων τῆς ιστορίας αυτών, ήτοι από πεντακισχίλιων έτών. Πόσην και έν αυτῇ τῇ Αιγύπτῳ κατ' ούσίαν μεταβολήν εύρίσκομεν μετά τοσαύτας διαφόρους μετατροπὰς;

Η ιερογλυφική γραφή, λέγει ο κ. Λενορμάν, δείκνυται ήμιν έν τοῖς μνημείοις των πρώτων δυναστειών μεθ' άπάσης τῆς περιπλοκῆς, ήν διετήρησε μέχρι τῆς τελευταίας ήμέρας τῆς ύπάρξεως αυτῆς. Προβάσα εις ίκανόν τελειοποίησεως βαθμόν δεν μετεβλήθη κατόπιν επί πολλὰς χιλιετηρίδας. Εάν τις λάβῃ ύπ' όψιν την του κλίματος κατάστασιν, ύπ' ήν οι αρχαιοι Περουβιανοί έζων, την κοινωνικήν αυτών διοργάνωσιν, το τοσοϋτον απόλυτον κυβερνητικόν πρόσωπον των Ινκας, ότινες εθεωρούντο και έτιμῶντο ως θεοί, εύχερώς θέλει πεισθῆ, ότι έζησαν επί πολλὰς, πλείστας χιλιετηρίδας, χωρὶς να εϋρωσιν έν έαυτοῖς την δύναμιν και τὰ μέσα ν' αποβώσι λαός ιστορικὸς, λαός έχων μνημεία, ιστορίαν και φιλολογίαν. Αλλά και αν ύποτεθῆ ότι αυτοί καθ' έαυτους προέβησαν εις την φάσιν ταύτην τῆς άνωτέρας άναπτύξεως, ή περίοδος, καθ' ήν ύπέκυψαν τῇ εύρωπαϊκῇ κατακτῆσει, θα εἶχε πιθανῶς έν τοῖς μνημείοις αυτών σπουδαιοτήτητα ακριβῶς άντιστοιχοϋσαν πρός ήν έχουσι το Ουράνιον βασιλείον παρὰ τοῖς Σίναϊς και αι περίοδοι του Ώρου, του Σήθιος, του Όσίριδος κτλ., το βασιλείον των θεῶν παρὰ τοῖς Αι-

γυπτίους. Ἐὰν δὲ τούτων ὑποθετῆ ὅτι βάρβαρος τις κατάκτησις ἐπελθοῦσα ἀνέτρεψε τὴν δύναμιν τῶν βασιλέων αὐτῶν θεῶν καὶ κατέστρεψε τὸν πολιτισμὸν, οὐδὲν θὰ κατέλειπον ἔχνος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν λαῶν.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο φαινόμενον λίαν συνεχῶς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν αἰώνων παρουσιάσθη. Ὁ πεπολιτισμένος λαός, ὅστις ἀνήγειρε τοὺς τύμβους τῆς κοιλάδος τοῦ Μισσησιαῖ, προγόνου τῶν ἐκπολιτιστῶν τοῦ Μεξικῆ καὶ τοῦ Περσῆ, δὲν ἀφῆκεν ἀπογόνους ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ χώρῃ. Αἱ ἱερογλυφικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐρειπίων τῶν πόλεων τῆς Ἰουκατάνης, οἰκουμένων ἐπὶ τῆς ἰσπανικῆς κατακτήσεως, ἔδειξαν ἀνεξήγητοι.

Ὁ τοσοῦτο χαρακτηρισθεὶς πολιτισμὸς τοῦ οὐρεοχαλκίμου αἰῶνος ἀπώλετο καθ' ὀλοκλήριον ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Γενισαί. Τὰ τῆς Ἀνκᾶ ἐρείπια ἀποδεικνύουσι τὴν ὑπαρξίν πεπολιτισμένου κράτους, ἀρκούντως νέας ἐποχῆς. Τὸ κράτος τοῦτο διέτρεξε τὸ βραχὺ στάδιον, οὐδὲν καταλιπὼν ἔχνος ἐν τῇ μνήμῃ τῶν κατοίκων τῆς χώρας, καίπερ ἀρκούντως ὑπεράνω τῆς ἀγρίας καταστάσεως διατελούντων (*).

Οἱ λαοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ πολιτισμοῦ, οἱ τύμβοι τῆς μεσημβρινῆς Ρωσίας, τὸ ἰσχυρὸν τῶν Χαζάρων κράτος καὶ τῆς νεωτέρας σχεδὸν ἐπιποχῆς, ἐπανεπέσαν εἰς παντελῆ λήθη.

Τῷ 213 πρὸ Χριστοῦ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Σινικῆς Τσιγ-σί Χοάνκ, ἀπαυδῆσας ἐκ τῶν ἠθικῶν συγγραμμάτων τῶν πεπαιδευμένων, διέταξεν ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ καῶσι πάντα τὰ βιβλία, ἐκτὸς τῶν ἱατρικῶν, τῶν ἀστρολογικῶν, τῶν γεωλογικῶν καὶ τῶν χρονικῶν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ἐπὶ πενταετίαν, μέχρι τέλους ὁδηλοῦντι τῆς βασιλείας αὐτοῦ, δὲν ἔπαυεν ἐπιδιώκων τὸ περὶ προγραφῆς σχέδιον αὐτοῦ. Ἐὰν τέλει ἐπετύγχανε, τοῦθ' ὅπερ εὐχερέστατα θὰ ἐγίνετο, ἂν οἱ ἄμεστοι αὐτοῦ διάδοχοι τῆς δυναστείας τῶν Χαν δὲν εἰργάζοντο πρὸς ἀνακύστασιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταστραφέντων, οὐδὲν ἐκ τῶν προγενεστέρων χρόνων θὰ ἐσώζετο ἢ σύντομος τις ὀνοματολογία αὐτοκράτορων, ἧτις θὰ ἐξελαμβάνετο ὡς προῖον ἀλαζονείας, ἀγερωγίας καὶ φαντασίας, ὡς οἱ βασιλικοὶ τοῦ Μανθίνου καταλογοί. Περὶ τὰ τρισχίλια ἔτη θετικῆς ἱστορίας, γραπτῆς ἱστορίας θὰ ἐξελείπον διὰ παντός.

(* Τῷ 1770 οἱ νέοι Ζηλανδοὶ οὐδὲν ἐν τῇ μνήμῃ διέσωζον περὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ζαχμάν. Ἡ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὀλογοχερῆς λήθη σπουδαίων γεγονότων τῆς ἱστορίας αὐτοῦ παρουσιάζεται καθ' ἑκάστην.

Περιεργότερα ἐπι εἶναι ἡ Αἴγυπτος, ἧτις διὰ παντός ὑπῆρξεν ἐστία πολιτισμοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὰ πεπολιτισμένα κέντρα ἠύξανον καὶ ἐπολλαπλασιάζοντο περὶ αὐτήν. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς πολυαριθμοὺς ἐπιδρομὰς καὶ ἐπαναστάσεις ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων αὐτῆς ἐποχῶν, ἡ ἱστορικὴ συνέχεια οὐδέποτε ὀλοσχερῶς διεκόπη ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ τῆς ὑψηλῆς.

Ἐν τούτοις μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ χριστιανισμοῦ διεπιλονεικεῖτο αὐτῇ καὶ τῇ ἀφῆρουντο πλέον τῶν δύο χιλιάδων ἐτῶν τῆς ἱστορίας αὐτῆς, καὶ τοῦτο παρὰ τὰ πολυαριθμὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς μνημεῖα, παρὰ τὰς ἀφηγήσεις τῶν θύραθεν αὐτῆς ἱστορικῶν, παρὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ξένων ἱστορικῶν. Εἰς τί δ' ἀποδοτέον τὴν καλινόρθωσιν τῶν δισχισθέντων τούτων ἱστορικῶν ἐτῶν;

Αὕτη ἐπετελέσθη μετὰ πεντεκαίδεκα καὶ ἐπέκεινα αἰῶνας, τῇ ἀρωγῇ τῆς γιγαντιαίας ἐπεκτάσεως τοῦ ἐπιστημονικοῦ κύκλου καὶ μετὰ γιγαντιαίους ἀγῶνας, οἵτινες ἀπῆλλαξαν μὲν ἡμᾶς θρησκευτικῆς πίστεως, ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχυρᾶς, ἀλλὰ διεστρεβλώθησαν καὶ διετέλεσαν ἄγονοι.

Ἐπιτρέπεται μετὰ τοῦτο ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι πολυαριθμὰ κράτη ἠδυνήθησαν ν' ἀνδρουθῶσι κατὰ διαδοχὴν καὶ κατεστράφησαν πρὶν ἢ ἡ ἱστορία ἐπελθοῦσα φωτίσῃ τὸν κόσμον διὰ τῶν πρώτων αὐτῆς ἀκτίων; Ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι μακροὶ αἰῶνες ἀγῶνων, πρὸδου καὶ ὀπισθοδρομήσεως, ἀγνώστου πάλης προηγήθησαν καὶ παρηκολούθησαν τὴν δαφιλῆ αἰγυπτιακῆν καὶ σινικῆν διαπαιδαγωγῆσιν τῶν πολιτισμῶν; Δύναται τις νὰ ἐκπλαγῆ ὅτι οὐδὲν ἢ ἀόριστοι μόνον παραδόσεις διεσώθησαν ἐκ τῶν μεμακρυσμένων τούτων χρόνων.

Παρὰ τὰ ἐπὶ τούτῳ μέχρι τοῦδε λεχθέντα οὐδὲν θετικὸν ὑπάρχει παράδειγμα λαοῦ, ἀποδόντος μὲν ἑαυτῷ μακρὸν παρελθόν, ἀλλ' ἄνευ οὐδενὸς πρὸς τοῦτο δικαίου. Βεβαίως πλεῖστοι τὴν διάρκειαν ὑπερβολικῶς παρέτειναν, ἀλλὰ τοῦτο προκύπτει ἐξ ἀναποδράστου περὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τοῦ χρόνου πλάνης. Ἡ ἐναντία τάσις εἶναι πολλῶν γενικωτέρα καὶ ἀληθεστέρα. Λαὸς τις, κλίτων πάντοτε νὰ εἰσαγάγῃ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ τὴν ἱστορίαν τῶν ἄλλων λαῶν ἤθελεν εἶναι ὁ τελευταῖος μεταξὺ πάντων ἐρχόμενος. Τοῦτο παρατηρεῖται ἰδίᾳ καταπληκτικώτατα παρὰ τοὺς Ἰουδαίους. Ἀφ' ἑτέρου πάντες οἱ μεγάλοι ἀναμνηστικὰ ἔχον τὴν ἀξίωσιν πλέον ἢ ἕλαττον νὰ χρονολογήσῃ τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἔθνους αὐτῶν, ὅτε δὲν ὑπῆρχε ἢ τοῦ κόσμου, ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑπάρξεως. Οὕτως ἐν Σινικῇ ὁ Φουχι ἀπέβη ὁ ἰδρυτὴς

τοῦ κράτους, συγκεντρώσας ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐκπολιτιστικὴν ἐνέργειαν μακρᾶς καὶ ἴσως ὀλοκλήρου λαοῦ περιόδου.

Τούτου ἕνεκα παρατείνων τις ἢ βραχύνων τὴν διάρκειαν τῶν μυθικῶν χρόνων, δυνατὸν νὰ κατορθώσῃ τὴν ταξινόμησιν τῶν γεγονότων, ἅτινα ἀφῆκαν ἔχνην τινὰ ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις παραδόσεσιν. Ἀλλὰ εἰς τί χρησιμεύει, δυνατὸν λεγθῆναι, ἢ περὶ τὰς παραδόσεις ταύτας ἐνασχολήσῃ; πῶς δὲ δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ἀπαρίθμησις αὐτῶν; Οὐδὲν ἱστορικὸν μνημεῖον, οὐδεμία ἐπιγραφή θὰ ἐπιτρέψῃ ἡμῖν ποτε νὰ ταχθῶμεν ἐν αὐταῖς τῇ ἀληθείᾳ ἢ τῇ πλάνῃ. Τῶν χρόνων, εἰς οὓς ἀνάγονται, ὄντων ἀρχαιοτέρων πάσης θετικῆς ἱστορίας, οὐδέποτε εἰς οὐδεμίαν περὶ αὐτῶν θὰ ἀπολήξωμεν βεβαιότητα.

Ἡ γλῶσσα αὕτη σήμερον δὲν εἶναι ὅλως ἀκριβής. Ἐν μόνον ἱστορικὸν μέσον ὑπάρχει ὅπως ἀνεθωμένον εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους πάσης θετικῆς ἱστορίας χρόνους, ἐν μόνον μέσον ὑπάρχει, ὅπως ἐπιχειρήσωμεν ἐξελεγεῖν παραδόσεων ἀρχαιοτέρων πάντων τῶν γραπτῶν μνημείων καὶ τὸ μέσον τοῦτο χρησθῆ ἡμῖν ἢ ἀστρονομία.

ΟΛΙΓΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΗΠΕΙΡῶΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

Ἐπιχειροῦντες νὰ σκιαγραφῆσωμεν τὸ θέμα τοῦτο, θέλωμεν εὐρεθῆ εἰς ἀμυχανίαν οὐκ ὀλίγην, διότι περὶ Ἡπείρου εἰσέτι ἀκριβῆς ἱστορικὴ ἀφήγησις δὲν ὑπάρχει, μολοντί πρὸ ἐτῶν τινῶν ὁ μεγάλυμος καὶ φιλογενέστατος κύριος Χρηστάκης ἐφένδης Ζωγράφος, τέκνον ἐνδοξόν τῆς εὐάνθρου Ἡπείρου, ἔθετο ἑκατοντάλιρον γέρας ἐν διαγωνίσματι εἰς τὸν δυνηθέντα νὰ συγγράψῃ περὶ Ἡπείρου κατὰ τοὺς περιλαμβανόμενους ἐν αὐτῷ ἔθροις, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε οὐδεὶς τῶν σοφῶν ἡμῶν λογίων κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, πλὴν τοῦ κ. Ἀραθαντινοῦ, ὅστις δὲν ἐπέτυχεν μὲν ἐντελῶς, κατὰ τὸ προταθὲν διαγώνισμα, χαλεπὸν γὰρ τὸ ἔργον, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ἡμέψθη ὑπὸ τοῦ ἐν Κοωνταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου με ἐβδομήκοντα πέντε λίρας διὰ τοὺς ἀγῶνας, οὓς κατέβαλε πρὸς σύνταξιν τοῦ ὅλου περὶ Ἡπείρου· οἱ σοφώτεροι δὲ ἄλλοι τῆς Ἡπείρου γόνι καὶ τοῦ ἔθνους, ὑπὸ μανδραγόρα εὐδοντες, δὲν κατέρχονται εἰς τὸν ἀγῶνα, ἢ διότι νομίζουσι τὸν τοιοῦτον μικρὸν, ἢ διότι δὲν ὑπάρχουσι τὰ κατάλληλα βοηθήματα. Ἴσα, ἴ-

σα, διότι δὲν ὑπάρχουσι· ἂν ὑπῆρχον, ἕκαστος θὰ ἐτόλμα νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα· δύναται ὅμως οὗτοι, ἢ μόνον τῶν, ἢ δι' ἄλλων νὰ ἀναδιφῶσιν ἀρχαίας βιβλιοθήκας, χειρόγραφα, ἐπιγραφαί, ἐκ τῶν ὁποίων νὰ ἀπαρτίσωσιν ἐν ὅλον περὶ Ἡπείρου.

Πᾶς λοιπὸν ἐκ τῶν λογίων Ἡπειρώτης ἀς ἀσχοληθῆ εἰς τὴν σύνταξιν τοπογραφίας τινός, ποταμῶν, λιμνῶν, θρησκείας, παιδείας ἐν γένει, κτλ. ὅπως διὰ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἀποτελεσθῆ τὸ ὅλον περὶ Ἡπείρου ἔργον πλήρες.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 1828 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4/16 μαρτίου 1875 φύλλῳ τοῦ Νεολόγου ἐγράφη ὀλίγα περὶ τῆς κατρηπειωμένης μεσαιωνικῆς πόλεως Βελλᾶς, διαλαθὼν ἀκροθιγῶς πως καὶ περὶ Δωδώνης, διότι πολλοὶ τῶν ἡμετέρων καὶ ἀλλογενῶν ἐδοξάζον ὅτι καίτοι ἐνταῦθα, ἢ ἐν τῷ φρουρίῳ Ἰωαννίνων· ἔλεγον δὲ ὅτι οὐδεὶς θὰ ἐγγίσῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἂν δὲν εὐρεθῶσιν ἐπιγραφαί τινες, λείψανα ἄλλα, τὰ ὁποῖα ὅλα εὐρίσκονται δι' ἀνασκαφῶν καὶ πράγματι προπέρυσιν ὁ φιλογενὴς καὶ φιλόμυθος κ. Καραπάνος εἰς Δραμεσίους, χωρίον κείμενον μακρὰν τῶν Ἰωαννίνων 3 ὥρας πρὸς τὸ ΜΑ αὐτῶν, ἔκαμεν ἀνασκαφὰς, τῇ ἀδείᾳ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως, καὶ εὗρε πλεῖστα ὅσα τεκμήρια ἀποδεικνύοντα τραυῶς τὴν θέσιν, ἐν τῇ ὑπῆρχεν ἡ πόλις Δωδώνη καὶ τὸ ἀρχαϊότατον τῆς Ἑλλάδος μαντεῖον, τὸ σέμνομα τῆς Ἡπείρου, καὶ ἤδη λύεται τὸ δύσλυτον καὶ δυσσποφασιστον περὶ Δωδώνης ζήτημα, κατὰ τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Καραπάνου.

Ἐκ δὲ τῶν εὐρεθέντων ἀγαλμάτων καὶ ἐπιγραφῶν εἰκάζεται ὅτι ἡ ἀρχαία Ἡπειρος δὲν ἦτο ἄμιρος παιδείας, σοφίας καὶ τέχνης· ἀλλὰ πάντα ταῦτα ὁ ἀμίλικτος στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Αἰμίλιος Παῦλος κατέστρεψεν αὐθιγῶς, ἔχων δόγμα συγχλήτου, «Ὅτε ἐν ὥρᾳ μιᾷ πεντεκαίδεκα ἀνθρώπων ἐξανδραποδισθῆναι μυριάδας. ἐβδομήκοντα δὲ πόλεις πορθῆθῆναι» (Πλουτάρχ. ἐν Β. Αἰμ. Παύλ.). Ἐκ δὲ τῆς τοσαύτης φθορᾶς καὶ πανωλεθρίας ἀνυπολόγιστος ζημία προέκυψε καὶ αἰῶνες ὅλοι κατέχωσαν καὶ αὐτὰ τὰ ἐρείπια, τὰ ὅποια ἠδύνατο νὰ μαρτυρήσωσι περὶ ἐνός ἐκάστου τῆς Ἡπείρου· ὅθεν δικαίως εὐρίσκονται εἰς ἀμυχανίαν καὶ ἀπορίαν οἱ μέλλοντες νὰ συγγράψωσι περὶ Ἡπείρου· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανεθωμένον.

Τὸ θέμα, ὃ ἐπελήφθημεν περὶ τῆς ἐν Ἡπείρῳ παιδείας, θέλωμεν πραγματευθῆ οὐχὶ πρὸ τῆς καταστροφῆς καὶ ἐρημώσεως τῆς Ἡπείρου ὑπὸ Αἰμιλίου Παύλου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ κατωτέρω.

Οί απόστολοι του Ίησου Χριστού και οί διάδοχοι αὐτῶν ἐκήρυξαν κατὰ κλῆρον τὸ Εὐαγγέλιον ἀπανταχοῦ, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης· ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ Ἠπειρῷ ἔλαχεν ἡμῖν τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ μακάριος Παῦλος, ὡς ἐκ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ πρὸς Τίτον δῆλον γίνεται· «σπούδατον εἰσελθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι»¹.

Ὁ μακάριος Παῦλος λοιπὸν πρῶτος ἐκήρυξεν ἐν ταῦθα τὸ Εὐαγγέλιον, συνεπεῖχ δὲ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὰ ἀπολεσθέντα γράμματα. Ἰδοὺ λοιπὸν ἐναργεστάτη ἀπόδειξις ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ὑπῆρξε τὸ μέγα εὐεργέτημα εἰς τὸ ἔθνος, ἔσωσε καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ γράμματα· ἢ δὲ διδασκαλίαν τῶν γραμμάτων ἐγένετο ὡδὲ πῶς.

Οί ἱερεῖς ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις τοῦ χριστιανισμοῦ ἦσαν συγχρόνως καὶ διδάσκαλοι τῶν τέκνων τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ κώμαις κατοίκων, οἵτινες ἐλέγοντο καὶ διδάσκαλοι κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ίησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐπὶ τῆς γῆς ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ «διδάτκαλε, ποῦ μένεις; διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιῶ; ἴνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;» Ἡ δὲ διδασκαλία ἐγένετο ἐν τοῖς νάρθηξι τῶν ἐκκλησιῶν μέχρι χθὲς, ὡς καὶ νῦν εἰς πολλὰ τῆς Ἠπειροῦ μέρη· ὁ δὲ διδάσκαλος ἔθετε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐν γραμμῇ ἀναλόγως τῆς προόδου ἐκάστου. Ὁ διδάσκαλος κατὰ πρῶτον ἔγραπεν εἰς χάρτην τὸ ἀλφάβητον, θέτων ἐπὶ κεφαλῆς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ † ἀρχίζων οὕτω· σταυρὲ βοήθει μοι, α, β, γ, καὶ ἐξῆς· «ἀπὸ Θεοῦ ἀρχεσθαι δεῖ, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι»· ἀφοῦ δὲ ὁ μαθητὴς ἐμάνθανε καλῶς καὶ νὰ ἀποστηθίζῃ τὸ ἀλφάβητον, ὁ διδάσκαλος συνεδύαζε τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου μὲ τὸ τελευταῖον, τὸ δεύτερον μὲ τὸ προτελευταῖον, καὶ οὕτω μέχρι τοῦ μέσου· οὕτω, αω, βψ, ἀλφα-ω, βῆτα-ψ, γχ, δφ, καὶ ἐξῆς· ἀφοῦ δὲ ὁ μαθητὴς ἐγμυνάζετο καλῶς καὶ οὕτω, τὸν προεβίβαζον εἰς τὰς συλλαβὰς, αἵτινες ἀπετελοῦντο ἐκ τοῦ προσημακοῦ φωνήεντος τοῦ Δαυίδ· «Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον», ἐπροφέροντο δὲ οὕτω· ε, υ, -ευ, λ ο-λο, γ ε ι-γει· ὁ δὲ χάρτης, εἰς δὲ ταῦτα

¹) Περὶ Νικοπόλεως ὑπάρχει διαφωνία· τινὲς μὲν λέγουσιν ὅτι ὁ Παῦλος ἐκ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Νικοπόλεως ἔγραπεν· ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς ἐν Ἠπειρῷ Νικοπόλεως, τῆς κτισθείσης πλησίον τῆς νῦν Πρεβέζης ὑπὸ Αὐγουστοῦ Καίσαρος εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Ἀκτίῳ νίκης αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἀντωνίου, ὅπερ καὶ πιθανόν.

ἐγράφοντο, ὠνομάζετο πινακίδια, ὅθεν κατέστη καὶ παροιμιώδης· «εἶναι εἰς τὰ πινακίδια ἀκόμα»· δηλαδὴ ἀρχάριος, πρωτόπειρος· ἀφοῦ δὲ ἐτελείονε συλλαβίζων ὅλον τὸν ψαλμὸν, ἐγμυνάζετο ἐν αὐτῷ καὶ εἰς τὴν συνδεδεμένην ἀνάγνωσιν ἀκολουθῶς προεβίβαζε· το εἰς τὴν Ὀκτώηχον, εἰς τὸ Ψαλτήριον, εἰς τὸν Ἀπόστολον, κλπ. Ἐγμυνάζοντο οἱ μαθηταὶ νὰ κανονικῶσι καὶ νὰ ψάλλωσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὥστε ὅλη ἡ διδασκαλία ἐγένετο ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις·—κατὰ τὸν ἀποστόλον δὲ ἐκάστης ἐβδομάδος ἐπανελάμβανον τὰ ἑβδομαδιαῖα μαθήματα, καὶ τότε μεγαλοφώνως ὥστε ἤκουοντο μακρόθεν· τοῦτο δὲ ἡγαρίσται μεγάλως τὸν διδάσκαλον, ὅστις καθήμενος πρὸ τῶν μαθητῶν, ἢ περιπατῶν, ἔλεγε, «διαβάστε». Ὁ μισθὸς τοῦ ἤτο εὐτελής, ὡς ὅλα τότε ἦσαν εὐτελεῖ· ἀντημιέθετο δὲ καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ὅσακις προεβίβαζοντο εἰς ἀνώτερον βιβλίον, μὲ δῶρον τι· τὸ δὲ δῶρον ἦτο τὸ λεγόμενον «κανῖσι», συγκείμενον ἀπὸ μίαν πῆτταν, κολοῦραν καὶ ἐν μανδύλιον.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ νάρθηκι ἐθήλασαν τὸ πρῶτον γάλα τῆς παιδείας οἱ ἡμέτεροι σοφοί, οἱ ἀείμνηστοὶ καὶ μεγάλοι ἐκεῖνοι διδάσκαλοι καὶ εὐεργεταὶ τοῦ ἔθνους, Οἰκονόμος, Δούκας, Ἀσώπιος, Γαζῆς, Κωνσταντῆς, Γεννάδιος, Ζωσιμάδα, Καπλάναι, Ριζάραι· (ἴδε Β. παραλ. Ἀ. Γούδα ἐν τῷ βίῳ ἐκάστου αὐτῶν)· ἡ διδασκαλία δὲ αὕτη ἐξηκολούθει ἐπὶ αἰῶνας ὅλους· μόλις δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος εἰσῆλθη ἡ ἀλληλοδιδασκτικὴ μέθοδος ἐν Ἰωαννίνοις, τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἠπειροῦ, ἐκεῖθεν δὲ καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας· ἀλλὰ καὶ αὕτη ἤδη σχεδὸν κατηργήθη, ὡς ἐπιβλαβὴς μᾶλλον ἢ ὠφελίμος, εἰσαχθείσης ἀντ' αὐτῆς τῆς συνδιδασκτικῆς μεθόδου, χάρις τῷ Ἠπειρωτικῷ Συλλόγῳ, ἂν ὅχι ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἠπειρῷ, ἀλλὰ προίοντο· τοῦ χρόνου ἢ μεθόδου αὕτη θέλει διαδοθῆ καὶ ἀπὸ τοῦ Ζωγραφεῖου διδασκαλείου¹.

Ταῦτα μὲν περὶ τῆς προκαταρκτικῆς παιδείας, τῶν κοινῶν λεγομένων γραμμάτων· τὸ δὲ σχολεῖον ἐλέγετο καὶ δακταλεῖον, διδασκαλεῖον, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς τὸ γραμματοδιδασκαλεῖον, καὶ τὸν γραμματοδιδάσκαλον καὶ γραμματιστὴν τῶν ἀρχαίων, ὅστις ἐδίδασκε τὰ γράμματα, τὰ στοιχεῖα δηλαδὴ τοῦ ἀλφαβήτου. Διὰ τὰ δεικνύουσι δὲ οἱ διδάτκαλοι τὰ γράμματα ἐ-

¹) Περὶ τοῦ Συλλόγου εθετέπισθη, ἴνα συγκροτηθῆται κατ' ἔτος σύνοδος διδασκαλικὴ ἐν τῇ ἱερᾷ μητροπόλει Ἰωαννίνων πρὸς ἀφομοίωσιν τοῦ συστήματος τούτου, προεδρεύοντος τοῦ ἀγίου Ἰωαννίνων.

λαμβάνον ἐν Ψυλάριον λεγόμενον δεικνῖ, δείκτης· ἀφοῦ δὲ ἐμάνθανον νὰ ἀναγιώσκωσιν ἐλευθέρως, ἤρχιζον καὶ νὰ γράφωσι πρῶτον τὸ ἀλφάβητον, ἔπειτα συλλαβὰς, καὶ ἀκολουθῶς κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ διδασκάλου, τὸ ὅποτον ὠνομάζετο ἐπιτιθημῆ, ἐκ τοῦ ἐπὶ καὶ τίθημι, διότι τὸ παράδειγμα τοῦ διδασκάλου ἦσεν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἰδιοῦ των χάρτου· ἐσυνήθιζον δὲ νὰ προτάττωσι τὸ ἐξῆς·

«Ἀρξὼν χεῖρ μου ἀγαθὴ, γράψον γράμματα καλά, μὴ δαρθῆς καὶ μαλωθῆς, καὶ εἰ τὸν φάλαγγα βαλθῆς».

Αἱ δὲ τιμωρίαι τῶν διδασκάλων ἦσαν σκληραὶ καὶ βάρβαροι· ἐτιμώρουσαν τοὺς ἀτάκτους καὶ ἀμελεῖς μαθητὰς διὰ τοῦ φάλαγγος, κοινῶς φέλεκ· τοὺς διέταττον νὰ μένωσιν ὄρθιοι καὶ ἐν τῷ ἡλίῳ βαστάζοντες εἰς τὰς χεῖρας καὶ λίθον τινὰ, τοὺς ἐφύλαττον ἀσίτους ἐπὶ πολλὰς ὥρας, τοὺς ἔδερνον ἀνηλεῶς· ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ διδασκάλου ἐπεστάει ὁ ἀνώτερος μαθητῆς, ὅστις ἐλέγετο πρωτόσκολος, ἢ πρωτόσχολος· Ἐκ τῆς σχολῆς ταύτης τοῦ νάρθηκος ἐτήρχοντο καὶ διδάσκαλοι καὶ ἱερεῖς.

Τοιαύτη ἦτο ἡ γραμματοδιδασκαλία ἐν Ἠπειρῷ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ· μεταδῶμεν ἤδη καὶ εἰς τὴν ἀνωτέραν παιδείαν, τὰ ἐλληνικὰ λεγόμενα γράμματα.

Τὰ ἐλληνικὰ γράμματα ἀνεξωपुरήθησαν πολὺ βραδέως ἐν Ἠπειρῷ, μόλις ἂν δὲν λανθάνωμαι, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος, χάρις εἰς τοὺς ἐν Ἐνετίᾳ ἐμπορευομένους Ἰωαννίνας· «εἰς δὲ τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων χρεωστεῖ ἡ Ἑλλάς τὴν ἀναγέννησιν τῆς παιδείας», λέγει ὁ Κούμας· καὶ πρῶτον ἐν Ἰωαννίνοις ἔθθα εἰδάζαν, σπουδάζαντες ἐν Εὐρώπῃ, ὁ Θεοτόκης, ὁ Βούλγαρις, ὁ Γ. Σουγδουρῆς, ὁ διαδεξάμενος τὸν Βητσαρίωνα Μακρῆς, οἱ Μπαλάνοι, Ψαλίδοι, Σακελλάριος, Κρανᾶς, ὁ ἐπιλεγόμενος Αἴσωπος (ἴδε βίους Παραλ. Α. Γούδα)· εἰς Μίεσσοβον ὑπῆρξε μετὰ ταῦτα ἐλληνικὸν σχολεῖον, εἰς Πρέβεζαν, Ἄρταν, Ἀργυροκάστρον, Βοσκόπολιν ἢ Μοσχόπολιν· ἔθθα καὶ τυπογραφεῖον ὑπῆρξε πρῶτην φορὰν· Ἐπειτα ἐκ τῶν μαθητῶν Μπαλάνου καὶ Ψαλίδα ἤρχισαν νὰ διδάσκωσιν εἰς διάφορα χωρία τοῦ Ζαγορίου καὶ Πωγωνιανῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστῶσης ἑκατονταετηρίδος· Ἐκτοτε δὲ ὡς ἀπὸ πολυχεύμενος λύχνου ἡ Ζωσιμικία σχολὴ διευθυμένη τότε ὁπὸ τοῦ ἀειμνήστου Α. Σακελλάριου, ἤδη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου Σ. Μα ἀρη², διερωτίζε καὶ

διαφωτίζει ὡς ἀπὸ κέντρου Ἠπειρον, Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν, Θράκην, Βουλγαρίαν, Μικρὰν Ἀσίαν διὰ τῶν μαθητῶν τῆς· καὶ ποῦ δὲν ὑπάρχουσι τοιοῦτοι διδάσκαλοι, ἱατροὶ, δικηγόροι, θεολόγοι· τῆς σχολῆς Ἰωαννίνων μαθητὴς ὑπῆρξε καὶ ὁ Ἀσώπιος, καὶ πλείστοι ἄλλοι. Ἀπὸ δὲ τῆς τρίτης δεκαετηρίδος καὶ ἐντεῦθεν ἠγγέρθησαν ἐλληνικὰ σχολεῖα ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς κωμοπόλεσι καὶ χωρίοις τῆς Ἠπειροῦ, ἤδη δὲ καὶ παρθεναγωγεῖα· καὶ δὲν ὑπάρχει Ἠπειρώτης νὰ μὴ γνωρίζῃ νὰ ἀναγιώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, ἐνῶ πρότερον ἡ παιδεία ἦτο περιορισμένη εἰς τοὺς ἱερεῖς μόνον καὶ ἀναγνώστας, ἴσως καὶ εἰς τινὰς τῶν εὐπόρων προσωπῶτων οἱ δὲ ἄλλοι ἢ θὰ ἐγεώργουν, ἢ θὰ ἔθωσκον τὰ ποίμνιά των, ἢ ἔνεκα τοῦ τραχέος καὶ ὄρεινου ἐδάφους τῆς Ἠπειροῦ μετέβαινον εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀλλὰ βραδέως τοῦτο, ὅπου μείναντες πολὺ ἔτη ἐργαζόμενοι ἀποκατεστάθησαν ἐκεῖσε, ἀποκτησαντες κτήματα, κτηματῖαι γενόμενοι καὶ βαθύπλουτοι· ἀλλὰ, καὶ μακρὰν τῆς γενεθλίου εὐρισκόμενοι, δὲν τὴν ἐλησμόνησαν· ἐν τῷ Ἠπειρώτῃ ὑπάρχει ἐμφυτος ἡ ἀρετὴ αὕτη «μὲμνησο πάτρης»· τοιοῦτοι ὑπῆρξαν πλείστοι ὅσοι· ἀλλ' ἐν τῇ χορείᾳ ταύτῃ προεβάρχουσι οἱ ἀείμνηστοὶ καὶ ἀσπίδοι Ζωσιμάδα, Καπλάναι, Ριζάραι, Ἀρσάκαι, Σίνας, Ζάππαι, καὶ οἱ μεγάθυμοι Χρηστάκαι Ζωγράφαι· Ἐκ δὲ τῶν γενναίων τούτων τέκνων τῆς ὠνομάστη ἢ Ἠπειρος εὐάνδρος (ἴδε βίους Παραλ. Α. Γούδα).

Ὁ δὲ βίος τῶν διδασκάλων πόσος; Ἀφοῦ διεκπεραιώσωσι τὰς γυμναστικὰς σπουδὰς οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ σπουδάσωσιν ἐπιστήμην τινὰ, ἢ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἢ ἐν Εὐρώπῃ, ἀστάζονται τὸν διδασκαλικὸν βίον· συμφωνοῦσι δὲ κατὰ τὰς διαφόρους συστάσεις ἢ μέτρα, τὰ ὅποια ἔχουσιν, εἰς πόλιν, κώμην, χωρίον· οἰκοῦσιν ἐν τῷ σχολείῳ, κείμενοι ἐν ψαθίῳ, ἔχοντες τὸν ἄρτον ἀνηρητημένον ἐν πήρᾳ τινί, ἐξ οὗ γεύονται ἐν ὕδατι, ἢ μετὰ τυροῦ καὶ ἐλαιῶν πολυχρόνως τεταριγευμένων. Διδάσκουσι δὲ ἀπὸ τῆς ἔδρας τὰ σχολιακὰ μαθήματα· οἱ δὲ μαθηταὶ, ἀφοῦ τελειώσωσι τὰ σχολιακὰ μαθήματα, μεταβαίνουσι καὶ

τῆς συλλογῆς, δηλαδὴ ὅλων τῶν κτηματισάντων διδασκάλων ἐν Ἠπειρῷ ἀπὸ τοῦ 1820 μέχρι τοῦδε. Τοῦτο δὲ ἐστὶ λίαν εὐκόλον· ἐκάστος διδάσκαλος πόλεως, κώμης ἢ χωρίου νὰ προσπαθήσῃ διὰ συντόνου ἐρεύνης νὰ σημειώσῃ ὅλους τοὺς προκατόχους του χρονολογικῶς· ὥστε ἐκ τῶν μερικῶν αὐτῶν διαγραμμάτων ν' ἀποτελεσθῇ τὸ γενικὸν διάγραμμα τῶν ἐν Ἠπειρῷ διδασκάντων ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι· πόνῳ καὶ μόχθῳ κτῶνται τὰ καλά.

¹) Πατρίδα τοῦ εὐεργέτου Σίνας.
²) Εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ ἐπιληθῆ τις τοῦ θέματος

εις τὸ ἐν Ἰωαννίνοις γυμνάσιον, ἵνα σπουδάσωσι καὶ τὴν μέσσην παιδείαν· τινὲς δὲ διδάσκουσι καὶ γυμνασιακὰ, καὶ ξένας γλώσσας, ἀν θέλῃς, φέρουσι δὲ καὶ βιβλῶν ἐν ταῖς χερσίν, ὡς καθηγηταί· ἀλλ' οὐχ ἤττον ζῶσι βίον λαγωῦ, ὑποπτήσσοντες τοὺς προύχοντας πόλεως, κώμης, ἢ χωρίου· μάλιστα ὅταν πλησιάζῃ ἢ λήξῃ τῆς προβευμίας, ἄρχονται νὰ θεωπέωσιν αὐτούς· οἱ δὲ πλείστοι τῶν προυχόντων ἀντὶ νὰ τιμῶσι τοὺς διδασκάλους εἰς οὓς ἐνεπιστεύθησαν τὰ τέκνα αὐτῶν, προσφέρονται σοβαρῶς, κοτζαπισίτικα, ὡς λέγουσι, καὶ τοιοῦτοι δυστυχῶς ὑπάρχουσιν εἰσέτι εἰς τὰ χωρία. Ἀλλὰ φίλοι συνάδελφοι τοῦ ἔργου σας ἐπιμελήθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε μελετᾶτε οὐχὶ τῶν μαθημάτων τῆς παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ διαφόρους ἄλλους συγγραφεῖς, ἵνα καὶ ὑμεῖς αὐτοὺς ὠφελῆτε καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ὑμῖν νεολαίαν.

Ἀλλὰ πολλοὶ αὐτῶν ὅταν ἀλλάξωσι θέσιν, ἀλλάζουσι καὶ δίκαιαν, καὶ τὴν διογενικὴν χαίρειν εἰσάγουσιν, ἀσπάζονται τὴν ἐπικουρίαν. Εἶδομεν πολλοὺς, γινώσκουμεν δὲ καὶ πολλοὺς, μαθητὰς καὶ διδασκάλους βιοῦντας ἐν ταῖς ἐστίαις αὐτῶν εὐτελέστατα, ἄρτον ἐν ὕδατι ἐσθόντας καὶ πίνοντας, διορισθέντας δὲ ὡς ὑποτρόφους ἢ διδασκάλους, ἐν διδασκαλείαις καὶ λησμονοῦντας παντάπασιν τὸν πρότερον βίον· ἐν ᾧ δηλαδὴ ὡς διδασκαλοὶ διητῶντο ἐν σκληραγωγίᾳ, ἢ ὡς μαθηταὶ ἐν ταῖς ἐστίαις αὐτῶν λάχανα ἐσθόντες, ἐν τοῖς τοιοῦτοις καταστήμασιν ἀπειροῦσι ποικίλα φαγητὰ, οἶνον, ὡς ἀξίωμα προτείνοντες τὸ δαυδαῖον «καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου»· καρποσίαν ἀνὰ πᾶν διάλειμμα, ὡς κεκηνηκότες δῆθεν, λησμονοῦντες τὴν ἀποστολήν των καὶ τὴν διάθεσιν τῶν εὐεργετῶν ἀφορώσαν τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν· ὀλίγου δέιν ἐνεκα αὐτῶν νὰ διαλυθῶσι σχολαί, ὡς ἡ Ριζάρειος ποτὲ, καὶ διδασκαλεῖα.

Μὴ πρὸς Θεοῦ, φίλοι καὶ συνάδελφοι, γινώμεθα αἰτίοι διαλύσεως, ἀλλὰ μᾶλλον συνθέσεως, κατὰ τὸ θεῖον παράγγελμα «οὐκ ἤλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι». Ἀλλ' εἰσὶ καὶ πλείστοι οἱ γινώσκοντες καὶ τὴν ἀποστολήν των καθ' ὀλοκληρίαν κατὰ τὸ ἀποστολικὸν ῥητόν· «ἐν ᾧ ἐκλήθη τις, ἐκεῖ καὶ μενέτω».

Τὰ ὀλίγα ταῦτα ἠδυνήθη νὰ μάθω ἐκ τῆς πολλῆς ἐρεῦνης, μελέτης καὶ παραδόσεως τὰ δὲ πλείοτερα καὶ καλλίτερα ἀπόκεινται τοῖς ἰκανωτέροις.

Ἐν Κάτω Σουδενῶι, 1878 κατὰ Σεπτέμβριον.

A. ΓΟΝΙΟΣ.

ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ.

Κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἐν Πέρφᾳ Ἑλληνικοῦ γυμναστηρίου τοῦ κ. Στάγκαλη ἀπηγγέλοθ' ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ κ. Μακρῆ ὁ κατωτέρω περὶ γυμναστικῆς λόγος, δι' οὗ παριστάνει τὰ κατὰ ἄτινα προκύπτουσιν εἰς τὴν ὑγίειαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως. Μερὶ γυμναστηρίου προκειμένου, χαίρομεν παρατηροῦντες ὅτι τὸ ἑλληνικὸν τοῦτο ἴδρυμα ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ φαίνεται ἀπολαῦον τῶν συμπαθειῶν τοῦ δημοσίου τῆς πόλεως ταύτης.

Ἴδού ὁ περὶ γυμναστικῆς λόγος.

Μεταξὺ τῶν μέσων, ἄτινα ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐξεῦρε πρὸς τελειοποίησιν αὐτοῦ, σπουδαίαν θέσιν κατέχει καὶ ἡ Γυμναστική. Αὕτη καλλύνει καὶ ἐξωραΐζει τὸν ἀνθρώπον, διατηρεῖ τοῦτον ὑγιᾶ καὶ ἀκαίῶν, προφυλάττει αὐτὸν κατὰ ἐνδεχομένων ἀσθενειῶν, καὶ πολλακίς θεραπεύει αὐτὸν ἐκ πολλῶν τοιοῦτων, ἐξ ὧν ἡ ἀπαλλαγὴ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον διὰ τῆς χρήσεως ἐσωτερικῶν φαρμάκων ἀδύνατος ἀποβαίνει. Λόγου ἕνεκα λοιπὸν θέσιν κατέχει καὶ ἡ γυμναστικὴ ἐν τῇ ἱατρικῇ, ὡς μέσον προφυλακτικὸν καὶ θεραπευτικὸν πολλῶν ἀσθενειῶν τοῦ οργανισμοῦ. Διὰ τοῦτο δὲ ἅπαντα ἡ πεπολιτισμένη ἀνθρωπότης ἐξεῦρεν, ἐτελειοποίησε καὶ κατέταξε πῆν γυμναστικὴν μεταξὺ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἰς τὴν ἀνατροφὴν συντελοῦντων τῆς νεολαίας. Ἡ γραμματικὴ, ἡ γυμναστικὴ καὶ ἡ μουσικὴ ἀποτελοῦν τὰ τρία κύρια στοιχεῖα τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἡμετέρων προγόνων. Τοσοῦτο δὲ εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ τρία ταῦτα μέσα συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς ἔθνους, ὅσον ἐν τῇ λαμπρῇ ἀρχαιοῦσιν τῶν ἡμετέρων προγόνων εὐρίσκαμεν τοὺς μεγαλειτέρους ἀνδρας ὅσους ποτὲ παρήγαγεν ἡ γῆνός σου φαῖρα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, εἰς ὅλας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ὅσας ποτὲ προήγαγε καὶ ἐτελειοποίησεν ἡ ἀνθρώπινος διάνοια. Οἱ ἀνδρες ἐκεῖνοι ἐθεσαν τὰς βάσεις τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, καὶ εἰς τοιοῦτον ἐφθασαν βαθμὸν ἀναπτύξεως, ὥστε ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς μετ' ὅλην τὴν τελειοποίησιν τῶν μέσων αὐτοῦ εἰς πολλὰ εἰσέτι δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς ὑπερβῇ. Καὶ ἐν τούτοις οἱ ἀνδρες ἐκεῖνοι ἀνετράφησαν ἐν τῇ γραμματικῇ, μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ. Τοιαῦτα εἰσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν τριῶν τούτων μεγάλων τροφῶν. Οἱ ἀρχαῖοι κατενόησαν καὶ ἔφερον εἰς πρᾶξιν διὰ τῆς γυμναστικῆς τὸ νοῦς ὑγιᾶς ἐν ὑγιεῖ σώματι.

τι. Αὕτη ἡ λύσις τοῦ μεγάλου τούτου προβλήματος. Πῶς δὲ τοῦτο δύναται νὰ κατορθωθῇ, θελομεν ἐν ὀλίγοις ἐξετάσει κατωτέρω. Ἡ ἑλληνικὴ ἐξαισία καλλονῆ καὶ συμμετρίας, ἀφ' ὧν οἱ καλλιτέχναι τῆς ἀρχαιότητος τὰ ἀθάνατα αὐτῶν ἔργα ἐπλασαν, βᾶσιν εἶχον τὴν γυμναστικὴν. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς διανοίας τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ἣν βλέπομεν εἰκοιζομένην ἐν τοῖς ἀθανάτοις συγγραμμάσιν τῶν ἡμετέρων προγόνων, εἶναι ἀπόβροκα τῆς γυμναστικῆς ἰδίως, συνδεομένης μετὰ τῆς γραμματικῆς. Τοσοῦτο δὲ οἱ ἀρχαῖοι ἐξετίμων καὶ ἐπεμελούντο περὶ τὴν γυμναστικὴν, ὥστε, ἐνῶ ἡ γραμματικὴ καὶ ἡ μουσικὴ μέχρις ὠριμένης τινὸς ἡλικίας ἔπαυον νὰ διδάσκωνται, ἡ γυμναστικὴ καὶ μόνη παρετίνατο πολὺ βραδύτερον μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ καὶ πενητηστοῦ ἔτους. Ἡ σύστασις τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων καὶ ὁ ἀθάνατος κλάδος τῆς δάφνης, ἄτινα οἱ ὀλυμπιονίκα ἀπελάμβανον, δεικνύουσι τὸν βαθμὸν τῆς ἐκτιμήσεως εἰς τὴν ἡ ἀρχαιότης ἀνεθίβασε τὴν γυμναστικὴν. Εἰς τοὺς ὀλυμπιονίκας, ἐπανερχομένους εἰς τὰς ἐαυτῶν πατρίδας, οἱ συμπατριῶται αὐτῶν κατέβριπτον τὰ τεῖχη καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν τεχνῶν αὐτοῦς ὑπεδέχοντο, διότι πόλις, τοιαῦτα τέκνα ἔχουσα, δὲν ἔχει ἀνάγκην τεχνῶν καὶ ἐπάλξεων. Ἡ στρατιωτικὴ δόξα τῆς Λακεδαιμόνος καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἡ πέραν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγου διὰ τῶν μακεδονικῶν ὅπλων ἐπεκταθεῖσα ἑλληνικὴ ἐπιβροχὴ ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα μακρῶς καὶ τελειοποιημένης στρατιωτικῆς γυμναστικῆς, ἣς οὐκ ἄνευ οἱ στρατιῶται τοῦ ἐνδοῦ τῆς ἀρχαιότητος στρατηγῶν δὲν ἤθελον δυνηθῆ ποτε τὰς μακρὰς καὶ ἐκτεταμένους στρατιωτικὰς πορείας, νὰ μεστὰς ἀπειραθίμων κινδύνων καὶ τεραστίων, νὰ ὑπομείνωσιν. Οὐχ ἤττον δὲ καὶ ἡ κατὰ βάσιν τῶν Μυρίων, τὸ ἐπικινδυνωδέστατον τοῦτο στρατιωτικὸν ἔργον, διὰ μέσου ἀγρίων λαῶν, τραχέων καὶ ἀποτόμων ὄρεων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτέλεσμα γυμναστικῆς, δι' ἣς οἱ στρατιῶται τοῦ Ξενοφῶντος ἐνισχυθέντες τὰ ἀνυπέβλητα ἐμπόδια ὑπερέβησαν καὶ εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν ἐπέστρεψάν. Τοιαῦτη τῆς γυμναστικῆς ἡ θέσις μετὰ τῶν ἡμετέρων προγόνων καὶ τοιαῦτα τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

Μεταβῶμεν ἤδη εἰς τοὺς διαδεχθέντας τοὺς Ἑλληνας Ῥωμαίους. Τὴν γυμναστικὴν ἐθεώρουν καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των. Ἐκάστη πόλις καὶ πολίχνη ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ εἶχε γυμναστήρια καὶ γυμνασιάρχας, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γῆ, ἐν οἷς οἱ νέοι εἰσερχόμενοι τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν ἐλάμβανον. Τὰ ἀποτελέ-

ματα τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως ὑπῆρξαν ἢ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατάκτησις ὅλου σχεδὸν τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, καὶ ἡ τάσις πρὸς ἐκπολίτισιν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου.

Ἐν τῷ μεσαιῶνι, ὅπως πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἐπνίγητο ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τοῦ βαρβαρισμοῦ, οὕτω καὶ ἡ γυμναστικὴ ἐξηφανίσθη ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ ὄριζοντος καὶ τὰς σπουδαίας αὐτῆς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἀναποφεύκτους ἔσχεν.

Ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι ἡ ἀναγέννησις τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν προσεκάλεσε καὶ πάλιν ἐκ τοῦ αἰωνίου τάφου αὐτῆς τὴν γυμναστικὴν, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῇ κατὰ δίκαιον λόγον τὴν ἀνήκουσαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν. Οὐδεμίαν πόλιν οὐδὲ πολίχνην, οὐδεμίαν κώμην ἀπαντᾷ τις σήμερον ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ ἄνευ γυμναστηρίου. Τοσαύτην δὲ σπουδαιότητα ἡ σημερινὴ κοινωνία τῇ γυμναστικῇ κατὰ δίκαιον ἀπένειμεν, ὥστε ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὴν σύστασιν σχολῆς πρῶτον πάντων λαμβάνεται πρόνοια περὶ γυμναστικῆς. Σοφὸς δὲ τις Γερμανὸς, ἐξετάζων τὰς αἰτίας, δι' ἧς οἱ Γερμανοὶ τὰς γαλλικὰς στρατιὰς κατετρόπωσαν, ὡς πρῶτην καὶ κυρίαν αἰτίαν εὐρίσκει τὴν μεγαλειτέραν καλλιέργειαν τῆς γυμναστικῆς παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἢ παρὰ τοῖς Γάλλοις. Καὶ πράγματι ὁ ἐν τῇ παιδικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ ἐξασκηθεὶς στρατιώτης καθίσταται Ῥωμαλέος καὶ εὐκίνητος καὶ δύναται εὐκολώτερον νὰ ὑποφέρῃ τὰς στερήσεις καὶ τὰς κακουχίας, τοὺς πόνους καὶ τοὺς κινδύνους.

Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ τὸ ζήτημα τῆς γυμναστικῆς παρεμείβη καὶ παραμελεῖται σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐν ταῖς διαφόροις τάξεσιν αὐτῆς εὐρίσκει τις καχεκτικούς πολλοὺς πλείονας, ἢ ὅσους ἤθελεν εὐρεῖ μετὰ τῶν περὶ τὴν γυμναστικὴν καταγινομένων λαῶν, μετ' ὅλα τὰ προτερήματα τοῦ κλίματος, ἄτινα ἡ ἡμετέρᾳ πατρίδι παρέχει ἡμῖν.

Ἐξετάσωμεν ἤδη ἐπιστημονικῶς ἐν ὀλίγοις πῶς ἡ γυμναστικὴ κατορθοῖ νὰ διατηρῇ τὸν ἀνθρώπον εὐρωστον καὶ ὑγιᾶ, νὰ προφυλάσῃ αὐτὸν κατὰ τῶν ἐνδεχομένων ἀσθενειῶν καὶ νὰ ἀναζωογονῇ καὶ μεταβάλλῃ οἰονεὶ τὸν καχεκτικὸν καὶ ἀδύνατον.

Ἡ γυμναστικὴ εἶναι τέχνη κινήσεων, δι' ὧν τὸ μὲν ὑγιᾶς σῶμα διατηρεῖται ἀεὶποτε ἀκαίῶν καὶ Ῥωμαλέον καὶ κατὰ ἐνδεχομένων ἀσθενειῶν προφυλάσσεται, τὸ δὲ ἀσθενὲς καὶ καχεκτικὸν εὐρωστον λάσσειται, τὸ δὲ ἀσθενὲς καὶ καχεκτικὸν εὐρωστον δύναται νὰ ὑποδιαρθρῇ ἡ γυμναστικὴ ἐν γένει, παρατηροῦμεν, ὅτι βάσις ἐφ' ἣς ἡ γυμναστικὴ στηρί-

ζεται εἶναι αἱ σωματικαὶ κινήσεις, αἵτινες σκοπὸν ἔχουσι τὴν διατήρησιν τοῦ ὑγιоῦς σώματος ἀκμαίου καὶ τὴν μετατροπὴν τοῦ ἀδυνάτου καὶ καχεκτικοῦ εἰς εὐρωστον καὶ βρωμαλέον. Τὰ ὄργανα, δι' ὧν ἐκτελοῦνται αἱ σωματικαὶ κινήσεις εἶναι, τὸ μυϊκὸν, τὸ νευρικὸν καὶ τὸ σπείνιον σύστημα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον εἶναι τὸ ὄργανον ἐν ᾧ ἡ κίνησις γίνεται, τὸ δὲ δεύτερον ἐξ οὗ ἡ κίνησις ἐκλύεται, τὸ τρίτον εἶναι τὸ κινούμενον χρησιμεύον συγχρόνως καὶ ὡς μοχλὸς τῆς κινήσεως.

Ἐξετάσωμεν ἐν πρώτοις τί ἐστὶ κίνησις, ὑπὸ ποίους νόμους αὕτη ἐν τῇ φύσει γίνεται, τίνας οἱ μῦς καὶ τὰ νεῦρα, δι' ὧν ἡ κίνησις παράγεται, καὶ ἐπὶ τέλους πῶς διὰ ταύτης ἡ ὑγεία καὶ εὐρωστία ἐν τῷ σώματι ἀποκαθίστανται.

Κίνησις ὀνομάζεται ἐν τῇ φύσει ἡ μεταβολὴ τόπου ἀντικειμένου τινός, καὶ τὸ μὲν παράγον τὴν κίνησιν ὀνομάζεται δύναμις, τὸ δὲ διάστημα, ὅπερ διανύει τὸ κινητὸν, τὸ ἀποτελεσμα ὀρισμένης τινός δυνάμεως. Πρὸς παραγωγὴν κινήσεως τινος λοιπὸν ἀπαιτεῖται ὕλη καὶ δύναμις. Τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, ἐξ ὧν καὶ δι' ὧν καὶ μόνων πληροῦται, πλάσσεται καὶ παρίσταται ἡ φύσις κατὰ δύο διαφόρους διευθύνσεις, ὡς ὀργανικὴ καὶ ἀνόργανος, ἀπαντῶμεν ἐνταῦθα. Καὶ ἡ μὲν ὕλη ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν στοιχείων ἀναλλοιώτων κατὰ τε τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιόν, περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁποίων δυνάμεθαι νὰ βεβαιωθῶμεν διὰ μιᾶς ἢ καὶ περισσοτέρων αἰσθήσεων, αἱ δὲ ἐν τῇ ὕλῃ ἐνασκούσαι δυνάμεις, αὐτὰ μὲν καθ' ἑαυτὰς δὲν ὑποπίπτουσιν εἰς τὰς ἡμετέρας αἰσθήσεις ἢ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν, καὶ κατὰ μὲν ποσὸν καὶ ποιόν εἶναι μεταβλητὰ, καθ' ὅσον δύναμις τις δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς ἕτεραν τινὰ δύναμιν, ὡς παραδείγματος χάριν ἡ θερμότης εἰς ἠλεκτρισμὸν, κατὰ δὲ τὴν μορφήν εὐρίσκονται ἐν ἐνεργείᾳ ἢ ἐν στάσει μέγρις οὗ ἐξωτερικὴ τις ἐπίδρασις ἐπενεργήσῃ ἐπὶ ταῦτα. Τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους ὑπὸ πολλὰς καὶ διαφόρους περιστάσεις πρὸς ἄλληλα συμπλεκόμενα καὶ συνδεδεμένα ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦσι τὸ πολυποίκιλον τῆς ὀργανικῆς καὶ ἀνοργάνου ταύτης φύσεως. Καὶ ἐν τῷ ἡμέτερῳ λοιπὸν σώματι πρὸς παραγωγὴν κινήσεως ἀπαιτεῖται δύναμις ἐν ἐνεργείᾳ ἢ ἐν στάσει καὶ ἐξωτερικὴ τις ἐπίδρασις πρὸς ἐνεργείαν τῆς ἐν τῇ δευτέρᾳ μορφῇ εὐρισκομένης δυνάμεως.

Ἄποια ἡ δύναμις αὕτη, πῶς καὶ ποῦ παράγεται καὶ ἐν ἐνεργείᾳ τίθεται, ἐξετάσωμεν ἤδη λεπτομερέστερον.

Ὅπως τοῦτο καλλίτερον κατανοήσωμεν, ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ὄργανα ἐν οἷς καὶ δι' ὧν ἡ δύναμις αὕτη παράγεται, ἅτινα εἰσιν, ὡς προείπομεν, οἱ μῦς καὶ τὸ νευρικὸν κεντρικὸν καὶ περιφερικὸν σύστημα.

Ἡ ἀνατομία καὶ ἡ φυσιολογία ὀνομάζει τὰ σώματα ἐκεῖνα τοῦ σώματος μῦς, ἅτινα εἰς δύο στερεὰ σημεῖα, τὰ ὁστὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκφυόμενα καὶ καταφυόμενα διὰ τῆς συστολῆς καὶ διαστολῆς αὐτῶν τὰ δύο ταῦτα σημεῖα πρὸς ἄλληλα πλησιάζουσιν εἴτε ἀπομακρύνουσι. Καὶ τὸ μὲν σχῆμα σφονδυλοειδὲς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ χροῶμα ἐρυθρὸν ἔχουσιν, ἀποτελοῦνται δὲ ἐκ μικροτάτων μυϊκῶν ἰνῶν, αἵτινες μικροσκοπικῶς ἐξεταζόμενα συνίστανται ἐξ ἐνός ὁμοιώδους περιβλήματος καὶ περιέχουσιν ὕγρον τι διαυγὲς ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐναλλὰξ δίσκοι διαφανεῖς καὶ ἀδιαφανεῖς ὑπὲρ ἀλλήλους κείμενοι ἐπιπλέουσιν. Ἡ μεταβολὴ τοῦ διαφανοῦς τούτου ὕγρου εἰς στερεὸν σῶμα συνεπάγει ἐλάττωσιν τοῦ ὄγκου αὐτοῦ, δι' οὗ ἡ μυϊκὴ αὕτη ἰς βραχυνομένη τοὺς ὀνομασθέντας δίσκους πλησιάζει εἴτε ἀπομακρύνει. Ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις μὴ τινος ἐν ἐνεργείᾳ τιθεμένου καὶ ὁ μηχανισμὸς, δι' οὗ παράγεται κίνησις τις.

Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπίδρασις, δι' ἧς ἡ μεταβολὴ τῆς καταστάσεως τοῦ ὕγρου τούτου παράγεται, ἔχει ὡς ἀφετηρίαν ἐμμέσως μὲν τὸ κεντρικὸν, ἀμέσως δὲ τὸ περιφερικὸν νευρικὸν σύστημα. Καὶ ἐν μὲν τῷ κεντρικῷ νευρικῷ συστήματι διὰ τῆς τῶν αἰσθήσεων ἐπενεργείας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξεγίρεται δύναμις τις, θελήσις ἐπονομαζομένη, ἣτις διὰ τῶν περιφερικῶν χορδῶν εἰς τὰς μυϊκὰς ἴνας μεταφερθεῖσα τὴν μεταβολὴν τοῦ ὕγρου εἰς στερεὸν συνεπιφέρει. Ἄν ἡ δύναμις αὕτη παράγεται διὰ χημικῆς τινος ἀποσυνθέσεως τῶν ἐν τῷ νευρικῷ συστήματι εὐρισκομένων λευκοματωδῶν οὐσιῶν, ἢ ἦναι ἀπλῆ τις κίνησις τῶν μορίων τούτων, ἣτις παράγει τὴν ἐν τοῖς μυσὶ προμηνημονευθεῖσαν μεταβολὴν, ἄγνωστον εἰσέτι διατελεῖ. Βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἐπιστήμη διὰ τῶν μέσων δι' ὧν σήμερον ἐργάζεται, οὐδεμίαν μεταβολὴν, οὔτε χημικὴν οὔτε φυσικὴν ἠδυνήθη νὰ ἀνακαλύψῃ.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ νεύρων, πρὸς καθαρωτέραν ἐξήγησιν τῶν ἄνω λεχθέντων, δίκαιον εἶναι νὰ ἀναφέρωμεν ὀλίγα τινὰ ἀφορῶντα τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ. Τὸ νευρικὸν σύστημα διαιρεῖται εἰς κεντρικὸν, τὸν ἐγκέφαλον μετὰ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ τῶν ἐκατέρωθεν τῆς σπονδυλικῆς στήλης εὐρισκομένων συμπαθητικῶν γαγγλίων, καὶ εἰς περιφερικὸν, τὰ ἀπανταχοῦ τοῦ σώματος εὐρισκόμενα νεῦρα, ἅτινα

ὑποδιαιροῦνται εἰς τρεῖς μεγάλας τάξεις, εἰς τὰ συμπαθητικὰ, κινητικὰ καὶ αἰσθητικὰ. Καὶ ἡ μὲν κατασκευὴ τῶν κέντρων τοῦ νευρικοῦ συστήματος συνίσταται ἐκ κυττάρων, ἐχόντων μίαν ἢ καὶ περισσοτέρας ἐξοχὰς, πρὸς ἀλλήλας διὰ νευρικῶν ἰνῶν συνδεόμενας, τὸ δὲ περιφερικὸν σύστημα ἀρχὴν μὲν λαμβάνει ἐκ τῶν ἰνῶν τούτων, συνίσταται δὲ ἐξ ἰνῶν νευρικῶν, ὧν τὰ συστατικά εἰσι κυλινδρική τις μεμβράνη διαφανῆς, περιλαμβάνουσα ὕγρον τι διαφανές, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου κεῖται εἰς ἄξον. Καὶ τὰ μὲν αἰσθητικὰ νεῦρα καταλήγουσιν εἰς τὰ ὄργανα τῶν διαφόρων αἰσθήσεων, τὰ δὲ κινητικὰ εἰς τοὺς μῦς, οὐδεμίαν ὁμῶς διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ τῶν τελευταίων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν μικροσκοπικὴν αὐτῶν κατασκευὴν κατὰ τὰς τελευταίας διακλαδώσεις.

Ἡ δὲ ἐξετάσωμεν ποίας τινός φύσεως τυγχάνει ἡ ἐκτὸς τῆς μυϊκῆς ἰνὸς παραγομένη δύναμις καὶ ἡ ἐκτὸς τῆς μυϊκῆς ἰνὸς παραγομένη δύναμις καὶ εἰς τὰ ἀποτελέσματα ταύτης. ἐκ χημικῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ ἐν τῇ μυϊκῇ ἰνὴ εὐρισκομένου ὕγρου. Κίνησις, θερμότης καὶ ἠλεκτρισμὸς εἰσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς χημικῆς ταύτης ἀποσυνθέσεως, ἅτινα τοσαύτην ἐπίδρασιν ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, ὥστε ἀποτελέσματα τούτων εἶναι ἡ ὑγεία καὶ εὐρωστία τοῦ σώματος, καὶ ἰδοὺ πῶς.

Αἱ μυϊκαὶ ἴνες ἐν καταστάσει ἐνεργείας βραχυτέρας κατὰ μήκος καὶ ὀγκωδέστερας κατὰ πλάτος γίνονται, ἐνεργοῦσιν ἐπὶ τῶν πέριξ αὐτῶν εὐρισκομένων τριχοειδῶν ἀγγείων, διὰ τῆς κινήσεως, ἣν ἐπ' αὐτῶν ἐπιφέρουσιν οὕτως, ὥστε ἡ ταχύτης τοῦ ἐν αὐτοῖς περιεχομένου αἵματος αὐξάνει. Ἄποτέλεσμα τῆς τοπικῆς ταύτης αἰτίας εἶναι ἡ ταχύτερα κίνησις τῆς καρδίας, ἣτις πληροῦται καὶ ἀναγκάζει νὰ ἐκπέμπῃ τὸ αἷμα ταχύτερον πρὸς τὴν περιφέρειαν, ἐξ οὗ ἡ μεγαλειτέρα ζωτικότης τῶν διαφόρων ὀργάνων καὶ ἡ ἐπίτασις τῆς φυσιολογικῆς αὐτῶν ἐνεργείας πηγάζει. Καὶ ὁ μὲν ἐγκέφαλος ἐν τῷ αὐτῷ χρονικῷ διαστήματι περισσοτέραν ποσότητα αἵματος ἢ κατὰ τὰς συνήθους περιστάσεις λαμβάνων, ἀναξιογονεῖται, τρέφεται καὶ αὐξάνει, τοῦ δὲ στομάχου καὶ τῶν ἐντερικῶν ὕγρων ἡ ἐκρίσις ταχύτερα γίνεται, ἐπομένως δὲ καὶ ἡ πέψις εὐκολωτέρα οἱ μῦς καὶ τὰ ὁστὰ ἐνδυναμῶνται καὶ αὐξάνουσι, καθ' ὅσον ἐν τῷ αὐτῷ χρονικῷ διαστήματι ἡ ποσότης τῆς εἰς ταῦτα προσφεροσῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν αὐξάνει κατὰ τὴν ποσότητά. Ταῦτα τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐν τῷ ὀργανισμῷ γεννῶνται μόνον ἐκ τῆς μηχανικῆς ταύτης αἰτίας· ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀποτελε-

μάτων, ἅτινα ἡ παραγομένη θερμότης ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἔχει.

Ἀποτέλεσμα τῆς μερικῆς θερμότητος εἶναι ἡ γενικὴ, ἣτις διπλῆ ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐνεργείαν ἔχει, τὴν εὐρυσιν τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, δι' ὧν ἡ τοῦ αἵματος καὶ ἐπομένως δευτερογενῶς καὶ ἡ τῆς καρδίας κίνησις ταχύτερα γίνονται καὶ ἐπομένως τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπιφέρει, καὶ ἡ αὐξήσις τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ οξειδώσεως τῶν ἐν τῷ ὀργανισμῷ εὐρισκομένων καυστικῶν καὶ θρεπτικῶν ὕλων, αἵτινες καὶ πάλιν διὰ τῶν διὰ τοῦ αἵματος προσφερομένων ὕλων ἀντικαθίστανται καὶ ἐπαυξάνουσι.

Μεγαλειτέρα θεωρητικὴ ἀνάπτυξις τῶν διὰ τῆς γυμναστικῆς ἀπορροεσῶν ὠφελειῶν ἤθελεν ὑπερβῆ ταῦτα τῆς ὁμιλίας ταύτης, ἣτις σκοπὸν κυρίως ἔχει τὴν πρακτικὴν ὠφελίαν αὐτῆς. Διὸ καὶ μεταβαίνο εἰς ὑγιεινά τινα παραγγέλματα, ὧν οὐκ ἄνευ τὰ ἀποτελέσματα τῆς γυμναστικῆς εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, δηλαδὴ εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ βλάβην τοῦ ὀργανισμοῦ, μεταπίπτουσι.

Πρῶτον. — Ἡ γυμναστικὴ πρέπει νὰ γίνῃται ἀπαξ τῆς ἡμέρας, πρῶταν ἢ ἑσπέρας, κενῷ ὄντος τοῦ στομάχου. Ἡ ἑσπερινὴ ὥρα διὰ τοὺς πολυασχόλους καὶ ἀκινήτους εἶναι προτιμότερα, καθόσον μετὰ τὴν γυμναστικὴν δύναται νὰ ἀναπαυθῇ τις ἀρκούντως, ὅπως ἡ ἐκ τῆς γυμναστικῆς παραχθεῖσα κόπωση διαλυθῇ καθ' ὀλοκληρίαν, ἐνῶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἀσχολούμενός τις εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ δυσκόλως τὴν ἐκ τῆς γυμναστικῆς προερχομένην κίνησιν ἀποσοβεῖ, διὰ δὲ τοὺς καθεστηκυῖαν ζῶν διαγόντας εἶναι ἀδιάφορος ἡ ἐκλογή τῆς πρωϊνῆς ἢ τῆς ἑσπερινῆς ὥρας.

Δεύτερον. — Ἡ διάρκεια τῆς γυμναστικῆς ἐνὸς ἐκάστου ἀτόμου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς τάξεως, τῆς ἡλικίας, τοῦ γένους καὶ τῆς σωματικῆς καταστάσεως. Ὡς γενικὸς κανὼν δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι εὐθὺς μετὰ τὴν κόπωσην πρέπει τις νὰ παύῃ τὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις.

Τρίτον. — Ἡ γύμνασις δὲν πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς τὸ σύστημα τῶν μυῶν τῶν ἄνω ἢ κάτω ἄκρων, ἀλλ' ἀναλόγως ἐφ' ὅλου τοῦ μυϊκοῦ συστήματος.

Τέταρτον. — Ὀλίγον μετὰ τὴν γυμναστικὴν πρέπει νὰ λαμβάνῃ τις τὴν ἀπαιτούμενην ποσότητα ἀλκοόλου, σακχαρώδους καὶ λευκοματωδῶς οὐσίας, ὅπως ἀναπληρώσῃ τὰς διὰ τῆς γυμναστικῆς ἀποσθείσας ταύτας οὐσίας καὶ τὴν ἰσορροπίαν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ διατηρῇ. Ἡ μετρία χρῆσις τῶν ἄνω

μετὰ τὴν γυμναστικὴν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία, καθόσον τὴν ἐκ τῆς κοπώσεως προελθοῦσαν ἐλάττωσιν τῶν παλμῶν τῆς καρδίας καὶ πάλιν εἰς τὴν φυσιολογικὴν αὐτῆς θέσιν ἐπαναφέρει.

Οὗτοι ἐν συνόλῳ οἱ διὰ τὴν γυμναστικὴν ὑγιεινοὶ κανόνες. Εὐκόλως δ' ἐννοεῖται ὅτι κατάχρησις ἢ ἀνεπαρκῆς χρῆσις τῶν ἀνω μνημονευθέντων κανόνων τὰς ἀναγκαίας αὐτῆς συνεπειάς ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ ἐπιφέρει.

Ἡ γυμναστικὴ πλήρους ὄντος τοῦ στομάχου γινόμενη δύναται νὰ ἐπιφέρει πρὸ πάντων δυσπεψίαν καὶ τὰ ἐκ ταύτης προκύπτοντα ἀποτελέσματα ἰσχύνητα τοῦ σώματος, ὡς μὴ ἀρκούντως τρεφομένου. Ἡ ἐξακολούθησις τῆς γυμναστικῆς μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἤδη κόπωσιν, ἀφαιρεῖ ἐκ τῶν δυνάμεων τοῦ σώματος πλείω ἢ ὅσον δύναται τις διὰ τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς τροφῆς νὰ προσκτήσῃται. Τούναντίον δὲ τὸ σῶμα ὑπερτροφεῖ καὶ λιπαρὸν καθίσταται, ὅταν ἡ γυμναστικὴ γίνεται ἀνεπαρκῶς. Ὁ περιορισμὸς τῆς γυμναστικῆς ἀσκήσεως ἐπὶ ἐνὸς καὶ μόνου συστήματος τῶν μυῶν βλάπτει καὶ παρεμποδίζει τὴν ἀνάλογον ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος, διὰ δὲ τῆς ἀνεπαρκούς τροφῆς ἀδυνατεῖ τὸ σῶμα, ἐνῶ διὰ τῆς ὑπερμέτρου λιπαρῶν καὶ μαλθακῶν καθίσταται.

Τὴν ὑπέλειαν τῆς γυμναστικῆς ὑπὸ τοὺς ἀνω ὁρισθέντας ὑγιεινοὺς κανόνας ἀρκούντως ἤδη καταδειξας, πέποιθα ὅτι οἱ δυνάμενοι θέλουσι καταφυγεῖν εἰς τὴν βοήθειαν τῆς ὑπερλιμωτάτης ταύτης τέχνης καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς καρπούς, δηλαδὴ τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν εὐρωστίαν τοῦ σώματος ὡς ὄψρα ἀειθαλῆ ἐκ ταύτης ἀποκομίσωσιν.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

ΤΟ ΦΩΝΟΓΡΑΦΟΝ.—Οἱ ἀκούσαντες λειτουργοῦν τὸ ὄργανον τοῦτο ἠδυνήθησαν κάλλιστα νὰ κατιῶσι πῶς ἡ ἀντίχησις τῶν διὰ τοῦ ὄργανου τούτου δεδομένων ἤχων ἦτο ἄριστος. Ἐνῶ τινες τῶν ἤχων τούτων παραφέρονται μετὰ μεγίστης εὐκρινείας, ἄλλοι διαβιβάζονται τοσοῦτον ὑποκώφως καὶ συγκεχυμένως ὥστε μόλις καταληπτοὶ ἀποβάνουσιν. Τοῦτο συμβαίνει ἰδίᾳ ἐν τῷ συμφῶνῳ s καὶ ἐν μέρει ἐν τῷ φωνήεντι i, ὅσαςκις τοῦλάχιστον εὐρίσκεται μετὰ τοῦ s. Λέξεις ἐν αἷς τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα συνημμένα τυγχάνουσιν, ὡς Mississipes, συγχύζονται καθ' ὅλοκληρίαν, ὥστε μόλις ν' ἀκούσῃ καὶ νὰ ἐνοήσῃ τις αὐτὰ δύναται. Τούναντίον τὸ αὐτὸ φωνῆεν a, ἀκούεται εὐκρινῶς ἐν λέξεσιν ἄνευ s, ὡς patrie. Τὰ βαρύτερα σύμφωνα t καὶ r διαβιβάζονται μεθ' ἰκανῆς εὐκρινείας, αἱ δ' ἐκ τούτων ἀποτελούμεναι λέξεις κατανοοῦνται πληρέστατα.

Ὅτιοι τὰ ὄρια τῆς φωνογραφικῆς γλώσσης εἶναι ἀρκούντως περιωρισμένα ταχέως ἀκούονται λέξεις μόλις ἀπαγγελλλόμεναι, ἀλλ' ἄρκει πρὸς τοῦτο νὰ λεχθῶσιν ἐν τῷ ὄργανῳ ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἀποβαίνει δυσχερέστερον ἔτι ἐὰν δὲν ὑπάρχωσιν ἐν τῷ νοί. Ἐν κεφαλαίῳ ὁ τόνος τοῦ ἤχου διαβιβάζεται λιαν ἀτελῶς.

Ἐν δὲ τῇ μουσικῇ, ὑπάρχει ἕτερον πρόσκομμα. Γνωστὸν ὅτι τὸ ὄψος τοῦ τόνου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ

ἀριθμοῦ τῶν ἐν δευτερολέπτῳ δονήσεων. Ἐὰν λοιπὸν ἐν δεδομένῳ χρόνῳ ἢ εἰς τὸ φωνόγραφον ἐφαρμοζομένη κίνησις εἶναι ταχύτερα ἢ βραδύτερα τοῦ τόνισμοῦ τοῦ ἀρχικοῦ μελωδήματος, καὶ ὁ τόνος εἶναι ὑψηλότερος ἢ ἀσθενέστερος· τὸ φωνόγραφον ἄρα ἄδει ἐσφαλμένως. Ἦρολογικὸς ἐπομένως μηχανισμὸς εἶναι ὁ πρῶτιστος ὅρος μουσικοῦ φωνογράφου πρὸς ἀκοὴν τῆς μουσικῆς αὐτοῦ. Ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη προσοχῆς πρὸς διηλεκτῆ διατήρησιν τῶν ἤχων τῆς φωνῆς ἀειδοῦ τοῦ συρμοῦ.

Πράγματι οἱ μοναχικοὶ ἤχοι μεταβιβάζονται ἀρκούντως κάλλῳς. Ἄλλ' ὁ τόνος τοῦ ἤχου πολλῶ ὀλιγότερον ἰσχυρὸς ἐστίν ἢ ὁ πρῶτος ἀπαγγελθείς. Αἱ μεθ' ὅλης τῆς τῶν πνευμονῶν ἰσχύος ἐκφερόμεναι φράσεις ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν φωνὴν βραγγυιδούς.

Τὸ φωνόγραφον δύναται ἄραγε νὰ μεταβιβάσῃ μακροῦς λόγους; Οἱ θαυμάστοι καὶ θιασῶται τούτου θεωροῦσι τὸ πρᾶγμα δυνατόν ἐν τῷ μέλλοντι. Αἱ μεταλλικαὶ πλάκες, ἔχουσαι ἐπιφάνειαν 150—300 χιλιαμέτρων, δύναται νὰ περιλάβωσι 200 συλλαβὰς τοῦθ' ὅπερ ἄρκει ἄχρι τοῦ νῦν εἰς μεμονομένας φράσεις.

Ἄλλ', ὡς εὐρωπαϊκῆς τῆς ἐφημερὶς λέγει, μέγα ὑπάρχει χάσμα μετὰ τοῦ δυνατοῦ τῆς χαραξέως τεσσαρακοτακισχιλίων λέξεων ἐπὶ φύλλων πεπεσμένου κασιτέρου, ἅπερ ἠδύνατον οὕτω νὰ περιλάβωσι τὴν ἕλην βιβλίου, ὅπερ ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ οὐδεμίαν θὰ εἶχεν ἀνάγκην νὰ γράψῃ, πολλῶ δὲ μάλλον νὰ ἐκτυπώσῃ, θὰ ἤρκετο δὲ μόνον ὀμιλῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ φωνογράφου. Τοῦτο θὰ ἐδημιούργει εἰς τὴν τυπογραφίαν καὶ τοὺς βιβλιοπώλας ὅλως καινοφανῆ ἐν τῷ μέλλοντι κατάστασιν, καὶ θὰ ἐπανῆγεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων, ὅτε τὰ ἐθνικὰ χρονικά ἐχρασσόντο ἐπὶ ὀπτῶν πλίνθων, ἐπισφραγευμένων ἐντὸς ἀποθηκῶν, αἵτινες ὡς βιβλιοθήκαι ἐχρησίμευσον.

Ἐν πάτῃ περιπτώσει ἡ τελευταία αὕτη ἐπινοήσις εἶναι ἄνερον φιλαρέσκου φαντασίας. Διατείνονται μάλιστα ὅτι διὰ τοῦ συστήματος. Ἔδισον, οὐδεμίαν ἀνάγκη γραφῆς τῶν λέξεων, ἀπλῆ δὲ μόνον ἀπαγγελία τούτων ἐν τῷ φωνογράφῳ ἄρκει· ὁ ἤχος θὰ χαρασσῆται ἐν ἐνὶ τῶν φύλλων τῷ ῥηθέντος πεπεσμένου κασιτέρου, τὸ δὲ φύλλον τοῦτο εἰς ἄκρον λεπτότατον θὰ ἐσωκλείηται ἐντὸς φακέλλου, ὡς εἰς τὰς συνθήβεις ἐπιστολάς, καὶ διὰ τοῦ φωνογράφου θὰ λαμβάνωμεν γραφὴν οὐχὶ ψυχρὰν καὶ ἄψυχον, ἀλλὰ θὰ ἀκούωμεν αὐτὸν τοῦτον τὸν ἤχον τῆς φωνῆς τοῦ λαλοῦντος. Ἄλλὰ πρὸς τοῦτο θὰ ἤρκει τὸ πρῶτον νὰ ἐξευρεθῇ μέσον πρὸς εὐχερῆ ἐπανάθειν τῶν μεταλλικῶν πλακῶν, ἀποσυρθεῖσιν ἅπασι ἀπὸ τοῦ ὄργανου.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ θαυμάσιαι αὗται ἐπινοήσεις φαίνονται ὅτι μέλλουσι νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὴν κατασκευὴν λαλοῦσῶν πλαγγῶνων, ἴσως δὲ καὶ ὠρολογίων, ἅπερ δὲν θὰ ἐσθίμεινον πλέον τὰς ὥρας, ἀλλὰ θὰ ἀνήγγελλον καὶ θὰ εἰδένουν ὑψηλοφώνως αὐτάς.

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.